

MØTEINNKALLING

Utvalg: DRIFTSUTVALGET
Møtested: Kommunehuset
Møtedato: 29.08.2019 **Tid:** 09:00

Eventuelt forfall meldes til tlf. 75569000

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall	Innkalt for
Leder	Helge Osbak		
Medlem	Merethe Selfors		
Medlem	Marit Cicilie Moldjord		
Medlem	Øyvind Sande		
Medlem	Julie Kristensen		

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr.
Tittel	

REFERATER

DELEGERTE VEDTAK

11/19	19/416 GODKJENNING AV PROTOKOLL - DRIFTSUTVALGET
12/19	18/18 HELSEFREMMEDE SKOLER OG BARNEHAGER
13/19	19/412 TRIVSELSPLAN FOR SKOLENE I BEIARN
14/19	16/1232 FILMFEST SALTENS FRAMTID
15/19	18/565 VEGLYS SOLØYVEIEN
16/19	19/374 SØKNAD OM TILSKUDD TIL VEDLIKEHOLD AV TROÅBAKKVEIEN

Beiarn kommune, 22.08.2019

Helge Osbak
Leder

REFERERES FRA DOKUMENTJOURNAL

Dato: - Utvalg: DRU Driftsutvalget

Saksnr Løpenr	Regdato Navn Innhold	Avd/Sek/Sakb	Arkivkode
16/904-16 2421/19	07.05.2019 Fylkesmannen i Nordland KOPI AV BREV TIL SALTDAL KOMMUNE VEDR STIMULERINGSTILSKUDD VETERINÆRTJENESTEN 2019	BK/TEK/AMW	026
16/808-124 3127/19	07.06.2019 Helsetilsynet NY VARSLINGSPLIKT TIL STATENS HELSETILSYN OM DØDSFALL OG SVÆRT ALVORLIGE SKADER ETTER HENDELSER I KOMMUNALE HO-TJENESTER	BK/HO/LM231	
16/316-74 3178/19	12.06.2019 Nordland Fylkeskommune SLUTTUTBETALING - PROSJEKT HOVEDPLAN VANNFORSYNING 2016-2020 - TILTAK 2017 GAMMEL SAK 15/359	BK/TEK/FM	M10
16/979-51 3309/19	18.06.2019 Salten Regionråd SALTEN REGIONRÅD - UTTALELSE VEDRØRENDE LOVFESTET RESPONSTID FOR AMBULANSE	BK//OPN	026

Delegerte vedtak

Dato: - Utvalg: DRU Driftsutvalget

Arkivsak	Dato Navn Innhold	Saksnr.	Avd/Sek/Saksb.	Arkivkode Resultat
18/170	21.06.2019 SØKNAD OM UTVIDET SALGSTIDEN DEN 22.06.19 - COOP MARKED MOLDJORD	DS 10/19	BK/OPPV/MM	U63
19/405	16.08.2019 SØKNAD OM AMBULERENDE SKJENKEBEVILLING U.L. VÅRLIV 17-18. AUGUST	DS 11/19	BK/SER/AS	U63

GODKJENNING AV PROTOKOLL - DRIFTSUTVALGET

Saksbehandler: Karin Nordland Arkiv: 033
Arkivsaksnr.: 19/416

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
11/19 Driftsutvalget 29.08.2019

HELSEFREMMEDE SKOLER OG BARNEHAGER

Saksbehandler: Kari-Marie Sandvik Stenmark Arkiv: 144
 Arkivsaksnr.: 18/18

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
 12/19 Driftsutvalget 29.08.2019

Rådmannens innstilling:

Beiam kommune opprettholder fokus på helsefremmende barnehage og skoler som et godt folkehelseiltak.

Beiam kommune skal bruke statusen som helsefremmende barnehage og skole strategisk ved rekruttering av personell og ved markedsføring av kommunen og oppvekstenhetens tilbud.

Bakgrunn:

I Meld. St. 18 (2010-2011) Læring og fellesskap, vises det til at barnehager og skoler er sentrale arenaer for folkehelsearbeidet og forebyggende arbeid, dette innebærer for eksempel at barnehage og skole utvikles, tilrettelegges og sikres kompetanse som kan bidra til økt fysisk aktivitet og gode rammer for mat og måltider.

Helsefremmende tilbud i skole og barnehage er en prioritert strategi i folkehelsearbeidet. Samarbeidsparter i prosjektet er Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland, friluftsrådene, RKK og Folkehelsealliansen i Nordland, som sammen med kommuner har videreutviklet et sett med kriterier, som definerer hva en helsefremmende grunnskole eller barnehage er. Grunlaget for kriteriesettet bygger på FNs barnekonvensjon, barnehageloven, opplæringsloven, folkehelseloven og gjeldende forskrifter for skoler.

For å nå alle barnehager/skoler i fylket er det opprettet et 3-årig prosjekt finansiert av Nordland fylkeskommune og Gjensidigestiftelsen der friluftsrådene har prosjektledelsen.

Vurdering:

God helse er viktig for barns utvikling og evne til mestring og læring. Barnehagen og skolen er viktig for å bygge gode levevaner i tidlig alder.

Nordland fylkeskommune har samarbeidsavtale med alle 44 kommuner i Nordland om folkehelsearbeid. Felles for alle er at de har vedtatt at de skal ha helsefremmende barnehager/-skoler.

Å få betegnelsen helsefremmende er en prosess der institusjonen må dokumentere at kriteriene er oppfylt. Det er et kvalitetsstempel som viser at barnehage og skole har fokus på både psykisk og fysisk helse.

Beiam barnehage var først ute med å komme i mål med arbeidet, og fikk våren 2018 skiltet som markerer «**Vi er en helsefremmende barnehage**» samt utstyrspakke. Overrekkelsen ble høytidelig markert med ordføreren til stede.

I november 2018 ble begge skolene godkjent som helsefremmende skoler.

I tillegg til å få skiltet «Vi er en helsefremmende skole», kan skolen velge seg en utstyrspakke med utstyr/materiell/metode for aktivitet. Siste punkt før godkjenning var på Trones skole, der utbedring av akustikken med lyddempende himlinger måtte fullføres. Ett av kravene er at byggene må være godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern.

Formål (barnehage):

Helsefremmende arbeid i barnehagene skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for barn og ansatte.

Helsefremmende barnehage – kriterier:

1. Helsefremmende arbeid er forankret i barnehagen
2. Barnehagen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø
3. Alle barna er fysisk aktive minst 90 minutter hver dag
4. Nasjonale retningslinjer for mat og måltider i barnehagen følges
5. Barnehagen er tobakksfri
6. Barnehagen har fokus på god hygiene
7. Barnehagen bidrar til at barna erfarer og lærer hva som er helsefremmende
8. Barnehagen har godt samarbeid med foresatte og tverrfaglige tjenester etter behov
9. Barns medvirkning vektlegges
10. Barnehagen arbeider systematisk med ulykkesforebyggende arbeid

Formål (skole):

Helsefremmende arbeid i skolene skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for elever og ansatte

Helsefremmende grunnskole – kriterier:

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen
2. Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø
3. Alle elever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag
4. Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges
5. Skolen er tobakks- og rusfri
6. Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste
7. Skolen har gode rutiner for samarbeid med og medvirkning fra elever og foresatte
8. Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse
9. Skolen samarbeider med andre instanser
10. Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid

En helsefremmende skole er definert av Verdens Helseorganisasjon (WHO) som en skole som på en strukturert og systematisk måte utvikler og iverksetter en plan for helse, trivsel og læring. Arbeidet må omfatte alle elever og alle som hører til på skolen

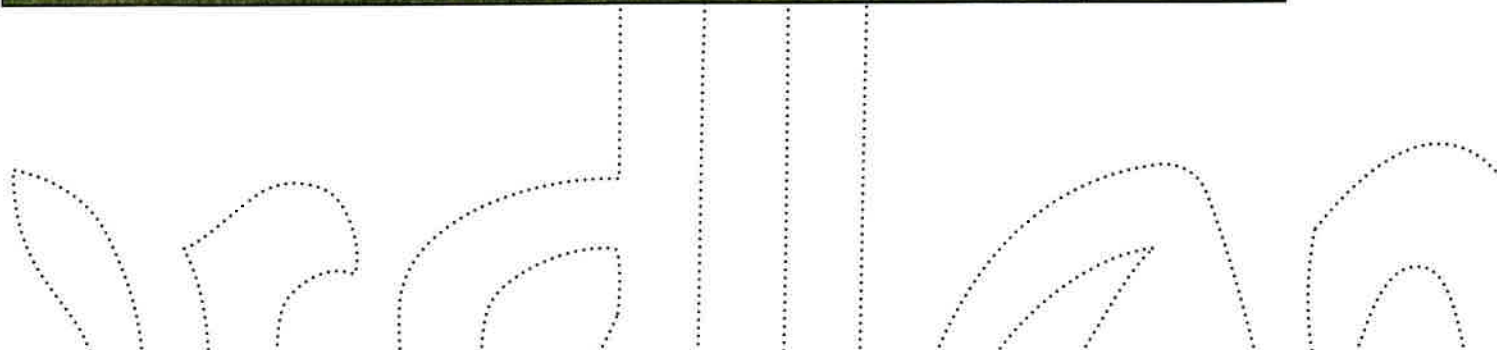
Barnehagen og skolen markedsfører seg som helsefremmende, evaluerer seg selv jevnlig og bidrar med erfaringsutveksling med andre barnehager og skoler.

Vedlegg:

Helsefremmende grunnskoler, anbefalte kriterier og veiledning, Nordland fylkeskommune
Helsefremmende grunnskoler, Moldjord skole 2018
Helsefremmende grunnskoler, Trones skole 2018

HELSEFREMME GRUNNSKOLER

Anbefalte kriterier og veileder

Bakgrunn

Å utvikle helsefremmende tilbud i skolen har lenge vært en prioritert strategi i folkehelsearbeidet. For å understøtte arbeidet, er det tatt initiativ til å definere innhold i helsefremmende grunnskoler. Ei nasjonal arbeidsgruppe bestående av: Telemark fylkeskommune, Oppland fylkeskommune, Østfold fylkeskommune, Fylkesmannen i Vestfold, Elevorganisasjonen og Nordland fylkeskommune har arbeidet fram et grunnlag. Arbeidet med nasjonalt kriteriesett trenger mer tid og forankring. Nordland fylkeskommune har i tett samarbeid med folkehelsenettverket i Nordland valgt å forsere arbeidet i eget fylke. Kriteriene er videreutviklet i tett dialog med kommuner og Folkehelsealliansen Nordland.

Intensjonen med kriteriene er å kunne systematisere og strukturere det helsefremmende arbeid i skolen på en bedre måte. Kriteriene vil også gjøre arbeidet mer forpliktende og resultatorientert og de vil forenkle evaluering og måling av fremgang og resultater.

«Målet med opplæringa er å ruste barn, unge og vaksne til å møte livsens oppgåver og meistre utfordringar saman med andre. Ho skal gi kvar elev kompetanse til å ta hånd om seg sjølv og sitt liv, og samtidig overskott og vilje til å vere andre til hjelp.» (Generell del av læreplanen)

Anbefalte kriterier for helsefremmende grunnskoler

God helse er viktig for barns utvikling og evne til mestring og læring. Skolen er viktig for å bygge gode levevaner i tidlig alder. Grunnlaget for kriteriesettet bygger på FNs barnekonvensjon, opplæringsloven, folkehelseloven og gjeldende forskrifter for skoler. Skolen er godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern.

Formål

Helsefremmende arbeid i skolene skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for elever og ansatte.

1 Helsefremmende arbeid er forankret i skolen

Det helsefremmende arbeidet er forankret i skolens årsplan, vedtekter, øvrige styringsdokumenter og arbeidsmåter. Arbeidet evalueres jevnlig. De ansattes kompetanse skal sikre en god helsefremmende skolehverdag.

2 Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø

Skolen arbeider aktivt for at den enkelte elev skal oppleve trivsel, trygghet og sosial tilhørighet. Det arbeides aktivt med forebygging av mobbing og krenkelsers.

3 Alle elever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag

Aktiviteten kan deles opp i flere bolker, både ute og inne. Aktivitetene bør være varierte og medføre at man blir andpusten og at kroppen blir utfordret fysisk på ulike måter.

4 Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges

Måltidet bygger på at elevene har med seg matpakke. Skoler med kantine/matbod må stimulere elevene til sunne valg. Det er lagt til rette slik at det er enkelt å velge kaldt vann som tørstedrikk.

5 Skolen er tobakks- og rusfri

Det er ikke tillatt å bruke røyk, snus eller andre rusmidler i løpet av skoletiden. Dette gjelder alle elever og alle ansatte som har kontakt med elever i løpet av skoletiden.

6 Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste

Skolehelsetjenesten skal være tilgjengelig på skolen for elevene som et gratis lavterskeltilbud med mulighet for «drop-in» for elevene. Tjenesten skal være tverrfaglig.

7 Skolen har gode rutiner for samarbeid med og medvirkning fra elever og foresatte

Skolen har tydelig medvirkning fra elever og foreldre i utviklingen av skolens miljø og ulike tilbud. Klasseråd, elevråd og FAU brukes aktivt i arbeidet. Elevenes fysiske og psykiske helse og samspill med andre er tema på foreldremøter og i foreldresamtaler.

8 Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse

Elevene gis opplæring i helsefremmende levevaner. Alle elever skal kjenne de nasjonale kostråd og anbefalinger for fysisk aktivitet. Varierte undervisningsmetoder sikrer at flere elever får muligheten til å oppleve mestring.

9 Skolen samarbeider med andre instanser

Det etableres tverrfaglig samarbeid med andre instanser etter behov, dette for å sikre et helhetlig tilbud rundt eleven.

10 Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid

Det arbeides med trafikkopplæring, og andre sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende tiltak for å skape robuste og trygge elever. Skolen har gode rutiner for internkontroll.

VEILEDER FOR HELSEFREMMENTE GRUNNSKOLER

Helsefremmende skoler

En helsefremmende skole er definert av Verdens Helseorganisasjon (WHO) som en skole som på en strukturert og systematisk måte utvikler og iverksetter en plan for helse, trivsel og læring. Arbeidet må omfatte alle elever og alle som hører til på skolen.

Formålet med kriteriene

Kriterier for helsefremmende grunnskoler skal være en konkret og enkelt kommuniserbar beskrivelse av hva som ligger i begrepet «helsefremmende skoler». Kriteriene kan benyttes for å synliggjøre, ansvarliggjøre og forankre det helsefremmende arbeidet i skolen, i tillegg til at de kan brukes i arbeidet med å kvalifisere skolen som en helsefremmende skole.

Veilederen

Veilederen viser hvordan de enkelte kriteriene er forankret i lovverk og i nasjonale føringer og anbefalinger. Den sier litt om hva forskning har dokumentert angående kriterienes betydning for helsen. Gode praktiske erfaringer og eksempler på tiltak er også presentert for enkelte av kriteriene.

Forankring

I Meld. St. 18 (2010-2011) Læring og fellesskap, vises det til at barnehager og skoler er sentrale arenaer for folkehelsearbeidet og forebyggende arbeid, dette innebærer for eksempel at barnehage og skole utvikles, tilrettelegges og sikres kompetanse som kan bidra til økt fysisk aktivitet og gode rammer for mat og måltider.

Folkehelseloven

«Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting».

- § 4. Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.
- § 7. Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5 (oversikt over helsetilstand).
- § 8 Virkeområde og forskrifter (Miljørettet helsevern). Miljørettet helsevern omfatter de faktorer som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen

Med kriteriene vil kommunen ha mulighet til å følge opp lovbestemmelser for å fremme helsen og utjevne sosiale forskjeller. Med bakgrunn i kriteriene har skolen et godt utgangspunkt for internkontroll.

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen

Lover mm:

- Opplæringsloven § 9a. «Alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring».
- Lov om folkehelsearbeid § 4. Kommunens ansvar for folkehelsearbeid.
- Lov om folkehelsearbeid § 7. Folkehelsetiltak.
- Lov om folkehelsearbeid § 8 Virkeområde og forskrifter (Miljørettet helsevern). Veileder til "Forskrift om miljø og helse i skolen (IS-2073)." Forskriftenes formål er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter som er nevnt i § 2 fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade.

Formålet med forskrift om Miljørettet helsevern i barnehager og skoler er å sikre at elevenes «arbeidsmiljø» ivaretas. Formålsparagrafen understreker betydningen av at barn og unges arbeidsmiljø på en aktiv måte skal virke positivt og fremmende på helse og trivsel og ikke bare holde negative miljøeffekter i sjakk. Den innebærer videre at helsefaglig kompetanse involveres sammen med teknisk-, pedagogisk- og planfaglig kompetanse når skolen planlegges, drives og vedlikeholdes.

Generelt:

Det helsefremmende arbeidet må forankres i skolens virksomhetsplan, øvrige styringsdokumenter og arbeidsmåter. Forankring må skje i alle ledd: Elever, ansatte og ledelse. Skolen må markedsføre seg som en helsefremmende skole, evaluere seg selv jevnlig og bidra med erfaringsutveksling med andre skoler. Kunnskap om helsefremmende arbeid må inngå som krav til ansattes kompetanse, noe som vil være med på å sikre en helsefremmende skolehverdag for elever og ansatte.

Formålet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler «er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade». §4 plasserer ansvar for miljørettet helsevern hos leder og eier av virksomheten; «Leder av virksomheten har ansvar for å påse at bestemmelsene i eller i medhold av denne forskrift overholdes, og skal rette seg etter de pålegg som kommunen til enhver tid gir. Virksomhetens eier skal påse at det er etablert et internkontrollsystem».

Forskriften har en rekke bestemmelser om miljørettede forhold, som bl.a. utforming av uteområde, muligheter for aktivitet og hvile, måltid, psykososiale forhold, sikkerhet og helsemessig beredskap, inneklima og luftkvalitet. Det er kommunen som fører tilsyn med at virksomheten oppfyller kravene i forskriften og godkjenner virksomheten.

Eksempler:

[Forankring av helsefremmende skoler](#), nfk.noⁱ

[Telemarksmodellen, fra barnehage til videregående skole](#), telemark-fk.noⁱⁱ

[Health Promoting School Projects in Iceland](#), schools4health.dkⁱⁱⁱ

Les mer:

[School health promotion: evidence for effective action](https://schools-for-health.eu), schools-for-health.eu^{iv}

[Schools for health in Europe](https://schools-for-health.eu), schools-for-health.eu^v

[Program and School Characteristics Related to Teacher Participation in School Health Promotion](#)^{vi}

(Nina Grieg Viig m.fl The Open Education Journal, 2010)

2. Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø

Lover mm:

- Opplæringsloven § 9a. «Alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring».
- Opplæringsloven § 9a-4. Systematisk arbeid for å fremme elevenes helse, miljø og trygghet (internkontroll)
- Lov om folkehelsearbeid (2012). «Helse i alt» er et overordnet mål for skolens virksomhet.
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 12. Psykososiale forhold. Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.
- § 2-3 om skolehelsetjenestens tilbud i Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons og skolehelsetjenesten. I henhold til § 2-3 skal skolehelsetjenestens tilbud omfatte samarbeid med skole om tiltak som fremmer fysisk og psykososialt lærings- og arbeidsmiljø for elevene.

Generelt:

Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elever og ansatte opplever dette. Alle elever i grunnskole og videregående skole har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Elevers læring henger tett sammen med et skolemiljø som er helsefremmende og trivselsfremmende.

Forhold som er grunnleggende for arbeidet med å utvikle og opprettholde et godt psykososialt læringsmiljø:

- Lærerens evne til å lede klasser og undervisningsforløp
- Positive relasjoner mellom elev og lærer
- Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene
- Godt samarbeid mellom skole og hjem
- God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen

En helsefremmende skole prioriterer det holdningsskapende og trivselsfremmende arbeidet og legger vekt på den positive vekselvirkningen mellom et godt psykososialt skolemiljø og et godt læringsmiljø.

Elevenes læringsmiljø i en helsefremmende skole tilrettelegges for at hver enkelt elev skal oppleve trivsel og trygghet, mestring og føle at de duger. Den enkelte eleven skal oppleve tilhørighet og

Anbefalte kriterier for helsefremmende grunnskoler i Nordland

inkludering i egen klasse og på egen skole, og ha et skolemiljø fritt for mobbing og krenkende atferd. På en helsefremmende skole blir brudd på retten til et godt læringsmiljø oppdaget og håndtert på en effektiv måte.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 12.

God praksis i skolen forutsetter følgende:

- Oversikt over det psykososiale miljøet i skolen.
- Plan for skolens systematiske og kontinuerlige arbeid for å oppnå et godt psykososialt miljø, og rutiner for oppdatering og oppfølging av planen.
- Metoder og rutiner for avdekking av krenkende adferd og oppfølging av eventuelle hendelser.
- Rutiner for samarbeid mellom skolen og foreldrene om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet.
- Rutiner for samarbeid med skolehelsetjenesten, PPT og barnevern.
- Rutiner for håndtering av alvorlige, uforutsette hendelser som ulykker, dødsfall o.l.

Eksempler:

[Veiledning og informasjon om psykisk helse for ungdom \(VIP\)](http://psykiskhelseiskolen.no), psykiskhelseiskolen.no^{vii}

[Drømmeskolen – et verktøy for utvikling av et godt læringsmiljø](http://psykiskhelseiskolen.no), psykiskhelseiskolen.no^{viii}

[Vårres unga – vårres framtid](http://fmno.no), fmno.no^{ix}

Les mer:

[Promoting Health in Schools, from Evidence to Action](http://dhhs.tas.gov.au), dhhs.tas.gov.au^x

[Overfølsomhet duft og parfyme](http://naaf.no), naaf.no^{xi}

3. Alle elever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag

Lover mm:

- Opplæringsloven § 9a. «Alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring».
- Helsedirektoratet 2014. Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet. Rapport IS-2170
- Læreplan Kroppsøvfaget 2012. Formål i faget
- Helsedirektoratet 2014. Kunnskapsgrunnlag fysisk aktivitet. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen.
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 10. Muligheter for aktivitet og hvile mv. «Virksomheten skal planlegges og drives slik at den dekker ulike behov for aktivitet og hvile. Lek og fysisk aktivitet er grunnleggende for fysisk og psykisk velvære. Det bør være arealer og utstyr nok til lek og varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede, gir allsidig

bevegelseerfaring og mulighet for opplevelse av mestring av både fysiske og sosiale ferdigheter ute og inne for ulike aldersgrupper og ulike funksjonsnivåer».

Regjeringen vil legge til rette for at skolene sikrer daglig fysisk aktivitet for elevene (Regjeringsplattformen 2013)

«Reviderte retningslinjer for fysisk aktivitet i Norge i 2014;»

Barn og ungdom bør være fysisk aktive minimum 60 minutter hver dag. Aktiviteten bør være av moderat eller høy intensitet. Minst tre ganger i uken bør aktiviteter med høy intensitet som gir økt muskelstyrke og styrker skjelettet, inkluderes.

- Redusere stillesitting – gjelder alle
- Fysisk aktivitet utover 60 minutter daglig gir ytterligere helsegevinster.

Generelt:

Allsidig fysisk aktivitet er en forutsetning for god fysisk og motorisk utvikling hos barn. Det er også med på å forebygge en rekke sykdommer og helseplager senere i livet. Fysisk inaktivitet i befolkningen er i ferd med å bli vår største helsetrussel. Alt tyder på at også barn og ungdom er betydelig mindre fysisk aktive enn tidligere. Endret lekemønster og endret bruk av fritid som resultat av et stort og voksende tilbud av ulike skjermaktiviteter er sammen med økt motorisert transport viktige årsaker til dette. At barn nå tilbringer store deler av sin oppvekst fra ca. 1-årsalderen i institusjon, gjør at institusjonene må ta en større del av ansvaret for barnas fysiske aktivitetsbehov. Fysisk – motoriske ferdigheter må bli en viktig del av institusjonenes allmenndanning og læring. Nyere forskning tyder på at barnas fysiske aktivitetsbehov er større enn tidligere antatt dersom optimal utvikling og forebygging av senere sykdom ønskes. En helsefremmende grunnskole tilbyr minimum 60 minutter allsidig fysisk aktivitet i løpet av dagen.

Tilbudet bør være mest mulig variert og stimulere ulike fysiske og motoriske ferdigheter. Ingen skoler er helt like, så hver skole må bygge sitt aktivitetstilbud på de muligheter og fortrinn som finnes. Muligheter til aktivitet både ute og inne må benyttes og utvikles. Innetid blir det alltid nok av, så det anbefales å stimulere mest mulig til fysisk aktivitet utendørs.

Skoleplassen:

Barnas fysiske aktivitet bør i størst mulig grad være lekbetont og basert på variasjon og allsidighet. Et kvalitativt godt og variert uteområde til skolen vil ha avgjørende betydning for elevenes motivasjon til å være tilstrekkelig aktiv i løpet av skoledagen. Elevene må kjenne lyst til å være fysisk aktive ute i frisk luft i stedet for dataspill og mobilbruk innendørs. Utetid må oppleves som gode og ettertraktede minutter og ikke som tvang. Skoleplassen må derfor gjøres spennende som arena for sosial og fysisk aktivitet – sommer som vinter. God og riktig bekledning vil gjøre vinteren til en like spennende utesesong som sommerhalvåret. Mulighetene er mange: Ulike ballaktiviteter, klatrevegg,

klatrejunge, balansebommer, ferdige merkede paradiser, tauhopping, sykkelløyper, høydehoppstativ og grop for lengdehopp, danseplass med musikk, akebakker, skiløyper og skihopp, isaktiviteter, snowboard, bygging av snøskulpturer og snøhytter, snøballkasting, m.m. Fin beplantning, vindskjerming og soner for ro og hvile, bl.a. bord og benker bør inngå. God estetisk utforming må vektlegges. Planlegg og tilrettelegg skoleplassen for helårlig bruk. Krev god tilrettelegging av skolens uteområder som en prioritert del av kommunal anleggsplan og – anleggsutbygging. At lærerne bruker friminutter sammen med elevene ute vil også virke motiverende til mer aktiv utetid. Skolen bør innføre utetid i friminuttene som en obligatorisk del av skoledagen.

Skoleveien:

Skoleveien må i større grad gis tilbake til barna som mest mulig trygg arena for daglig fysisk aktivitet. Skal dette skje, må det legges restriksjoner på motorisert ferdsel. Hovedregelen bør være at barna skal ha fortrinnsrett til sikker gåing og sykling inn mot skolen. Der det ikke er egne gang- og sykkelveier og der det er praktisk mulig bør all unødvendig motorisert ferdsel i en radius av 1 km rundt skolene forbys. Kjøring av friske barn og frisk ungdom innen samme radius må anses som unødvendig kjøring. Det bør dessuten gjennomføres strenge trafikkregulerende tiltak langs skoleveiene opp til 2 km rundt skolene. Kommunen, skolens ansatte og foreldre bør sammen utarbeide en tiltaksplan med mål om flere aktive elever langs skoleveien. Holdningsskapende arbeid og opplæring i trafiksikker adferd for både foreldre og elever må inngå i en slik plan. Kommunene bør prioritere skoleveier i bygging av nye gang- og sykkelveier.

Kroppsøving:

Den største utfordringen med kroppsøvingstimen er å få alle med og få alle til å synes fysisk aktivitet er gøy. Det skal bygges opp et livslangt positivt forhold til det å være fysisk aktiv. Dette krever variasjon og ikke minst tilpassede tilbud for de som av ulike grunner blir «parkert» i ballspill eller i andre spesialaktiviteter. Det er de som i utgangspunktet har minst motivasjon til å delta som trenger størst oppmerksomhet og støtte, til å føle mestring og til å opparbeide gode relasjoner til faget. Samtidig må faget utfordre de grunnleggende fysiske ferdigheter som skal utvikles hos barn - koordinering, balanse, styrke, spenst og utholdenhet. Dette er ferdigheter som vil ha betydning for elevenes personlighetsutvikling, allmenndannelse og varige bevegelseslyst (Yngvar Ommundsen 2013¹)

Uteundervisning og turer:

Skolens nærmiljø har en rekke kvaliteter og muligheter for innlæring i ulike fag. Stedsbasert læring gjør undervisningen mer interessant og spennende og i mange tilfeller mer virkelighetsnær. Undervisning ute vil også gi fysisk aktivitet som tilleggevinst. En utetime kombinert med 15-20 minutters gåtur gir kanskje den variasjon og det avbrekk som en lang skoledag trenger.

Sikkerhet:

Ved tilrettelegging for fysisk aktivitet skal det alltid tenkes sikkerhet. Gjeldende forskrifter og sunn fornuft må følges. Sikkerhetstiltak må likevel ikke overdrives og hindre barnas fysiske utvikling. Det å slå seg og det å få skrubbsår bør også være en del av barnas erfaringsbakgrunn i forhold til fysisk utvikling, det å lære seg risikovurdering og det å lære seg å sette egne grenser.

¹ Yngve Ommundsen 2013. Norsk pedagogisk tidsskrift, 97, s. 155-166.

Enkel årsplan:

Skolen bør diskutere hvordan egne muligheter kan sikre barna 60 minutter daglig variert fysisk aktivitet – gjennom hele året. Hvilke rutiner skal skolen ha for ute- og innetid? Hva ønskes av fysiske tilrettelegginger ute og inne? Hvor kan man få konsulentbistand som støtte til dette arbeidet hvis det anses ønskelig? Trengs det kursing i forhold til tilrettelegging for aktivitet og aktivitetsledelse? Men for all del: Gjør ikke fysisk aktivitet til et vanskelig og for utfordrende arbeid. Utgangspunktet er så godt og enkelt. Barn ønsker å være i fysisk aktivitet bare de blir gitt anledning til det.

Eksempler:

[Trening og fysisk aktivitet](https://helsenorge.no), helsenorge.no^{xii}

[Aktiv ute](https://minskole.no/minskole/Grim), minskole.no/minskole/Grim^{xiii}

Les mer:

[Hvordan fremme fysisk aktivitet hos skolebarn?](https://helsedirektoratet.no) helsedirektoratet.no^{xiv}

[Skolens utearealer – om behovet for arealnormer og virkemidler](https://helsedirektoratet.no), helsedirektoratet.no^{xv}

[Barnehage- og skoleanlegg](https://skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no), skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no^{xvi}

4. Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges

Lover mm:

- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv. § 11 Måltid.
- Helsedirektoratet 2014. Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet. Rapport IS-2170
- Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen (2007–2011). Oppskrift for et sunnere kosthold
- Stortingsmelding 34 (2012-2013). Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar

Generelt:

Grunnlaget for elevenes kosthold legges i hjemmet, men skolen har en viktig rolle. Mange spiser flere av dagens måltider på skolen. Tilrettelegging for gode måltider og et sunt mat- og drikketilbud på skolen vil bidra til at elevene får gode muligheter til å etablere et helsefremmende og godt kosthold. Nordiske erfaringer og forskning viser at å tilby elevene sunn mat og hindre tilgang til usunn mat og drikke er et middel for å bedre kostholdsvanene.

Mat og måltider er ikke bare næringsstoffer, men også trivsel. En attraktiv kantine er en møteplass, og et viktig bidrag til et godt psykososialt miljø. Retningslinjer for skolemåltidet er forankret i lovverket gjennom «Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler» § 11, og i veilederen til forskriften. Ved kjente allergier oppfordres det til å ta hensyn til valg av mat.

Kantinens rolle i helsefremmende arbeid må være forankret i ledelsen. Kantineansatte/ ansvarlige må gis mulighet til kompetanseheving. Elevmedvirkning må sikres, gjerne gjennom et kantineutvalg/kostgruppe. Kantina må være attraktiv på pris, smak og kvalitet slik at det er naturlig for elevene å kjøpe mat på skolen i stedet for å handle på kiosk, butikk eller gatekjøkken.

Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet (Helsedirektoratet);

Måltidet bygger på at elevene har med seg matpakke, og at skolen tilbyr melk, frukt, grønnsaker og mat til dem som ikke har med seg matpakke hjemmefra. Måltidets sosiale funksjon ivaretas ved at det er fysisk tilrettelagt for spising og avsatt tilstrekkelig tid til at trivsel oppnås.

Skolene bør tilby elevene:

- Minimum 20 minutter matpause
- Frukt og grønnsaker
- Lettmelk, ekstra lett lettmelk eller skummet melk
- Enkel brødmatt
- Tilgang på kaldt drikkevann
- Et trivelig spisemiljø
- Måltider med maksimalt 3–4 timers mellomrom
- Kantine eller matbod

Skolene bør ikke tilby elevene:

- Brus og saft
- Potetgull, snacks og godteri
- Kaker, vafler og boller til daglig

Skolekantina bør ha et mattilbud basert på:

- Varierte og grove brødvarer
- Lettmargarin eller myk margarin
- Variert pålegg
- Frukt – hele, i stykker eller som pålegg og tilbehør
- Grønnsaker – skåret opp og lagt i vann, som pålegg, salat eller varmrett
- Skummet melk, ekstra lett lettmelk og lettmelk
- Juice og kaldt drikkevann

Undervisning i ulike fag og tilbud i kantinen må bidra til at elevene utvikler forståelse for at sunne levevaner og skoleresultater henger sammen. Ernæring er tema i fagene mat og helse, naturfag og kroppsøving. Skoleeier må sikre at skolen har relevant kompetanse til å undervise i dette temaet. En kartlegging viste at 2/3 av alle elevbedrifter omhandlet en eller annen form for mat eller matservering. Elever bør oppfordres til å velge ut et kompetansemål/læringsmål - de kan for eksempel drive kafé for besøkende på sykehjem, kantine på skolen eller utvikle nye produkter - med utgangspunkt i nasjonale føringer for kosthold.

Å hoppe over eller å spise frokost med lavere energiinnhold enn anbefalt (frokost bør gi 20 -25 % av energibehovet) kan gi noe nedsatt kognitiv funksjon hos elevene. Frokost med langsomme karbohydrater (grove kornprodukter, frukt og grønnsaker) gjør at konsentrasjonen holder seg lengre enn frokost med hovedsakelig raske karbohydrater (loff, fint bakverk osv). Elever med et mangelfullt kosthold har bedre effekt av å spise frokost enn elever som har et fullverdig kosthold². Studier fra europeiske land viser at barn og unge som ikke spiser frokost har høyere vekt enn de som spiser frokost regelmessig.

Mange skoler/kommuner har god erfaring med å legge til rette for et gratis måltid i løpet av skoledagen. Skoler med gratis fellesmåltider fremhever at måltidets sosiale rammer er med på å skape sosial tilknytning og bidrar til at elevene forblir i utdanningsforløpet.

I formidling av kostråd til barn og unge er det viktig å ha et bredt perspektiv. Våre matvalg påvirker også miljøet, der utslipp av klimagasser ansees som en hovedfaktor. Produksjon av animalske matvarer som kjøtt og meieriprodukter påvirker miljøet mest. Sammenhengen mellom mat og miljøpåvirkning er kompleks, men det er konsensus om følgende generelle råd: man bør velge flere vegetabiliske og færre animalske matvarer og velge matvarer som krever minst mulig transport, for eksempel ved bruk av mer lokal mat. Man bør redusere svinn i produksjon og utnyttelse av matvarer og benytte matvarer som krever lite emballasje.

Eksempler:

[Materiell kosthold](#), nfk.no^{xvii}

[Kantinesprell](#), telemark-fk.no^{xviii}

[5 om dagen kantiner](#), frukt.no^{xix}

[Fiskesprell](#), fiskesprell.no^{xx}

[Skolematens venner – Næring for læring](#), skolematensvenner.no^{xxi}

[Eksempler kantiner i Telemark](#), telemark-fk.no^{xxii}

Skolefruktordningen:

Alle skoler kan benytte seg av en abonnementsordning for skolefrukt, organisert gjennom Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker. Evaluering av gratis skolefruktordning har vist at den bidrar til at elever spiser mer frukt og grønnsaker, at høyere inntak holder seg over tid og at inntaket av usunn mat reduseres.

Les mer:

[Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.](#), lovdata.no^{xxiii}

[Veileder IS-2073 Miljø og helse i skolen](#), helsedirektoratet.no^{xxiv}

[Mat og måltider i SFO](#), helsedirektoratet.no^{xxv}

[Frokost øker barns konsentrasjon](#), melk.no^{xxvi}

[Kostråd for å fremme folkehelse og forebygge kroniske sykdommer](#), helsenorge.no^{xxvii}

[Mat og overfølsomhet](#), naaf.no^{xxviii}

² Hoyland A, et al, (2009) A systematic review of the effect of breakfast on the cognitive performance of children and adolescents, Nutrition Research Reviews (2009):22:220–243

5. Skolen er tobakks- og rusfri

Lover mm:

Fra 1. juli 2014 gjelder følgende endring i tobakksskadeloven:

- Tobakksbruk er forbudt i barnehagers og skolars lokaler og uteområder § 26 og § 27.
- Elever ved grunnskoler og videregående skoler skal være tobakksfrie i skoletiden.
- Opplæringsloven § 3-7. Ordensreglement og liknande.

Generelt:

Med «tobakksbruk» menes bruk av alle typer tobakk: røyk, snus, skråtobakk o.a. I det tobakksforebyggende arbeidet er det særlig viktig å hindre nyrekruttering av tobakksbrukere. Ungdomsårene er en periode der mange utsettes for røykedebut, særlig er overgangsperioden mellom ungdomsskole og videregående skole utsatt. FRI er et program som er vist å ha god effekt på å få ungdomsskoleelever til å la være å begynne å røyke. En stor internasjonal undersøkelse i 2013 viste at åtte av ti 15-åringer hadde smakt alkohol minst en gang, og at to av tre hadde vært beruset minst én gang. Overgangen fra ungdomsskole til videregående skole og tiden i videregående skole er en viktig periode for å etablere ungdoms alkoholvaner. Særlig er russetiden en utsatt periode, der mange drikker store mengder alkohol over en lengre periode. Skolen har et særskilt ansvar for å sette grenser for russefeiring som går ut over liv og helse og evnen til å prestere hele tredje skoleår.

Alkohol er det klart største rusmiddelproblemet i Norge, både blant videregående skoleelever og befolkningen totalt sett. En marginal andel av ungdom i vgs benytter illegale rusmidler eller dopingmidler. Denne andelen ser ikke ut til å øke i ungdomsmiljøene.

Skolen er en viktig arena for å jobbe med holdninger og atferd til tobakk og rusmidler. Samarbeid med elevrådet vil kunne være et godt bidrag til en tobakks- og rusfri skole. Husk samarbeid med skolehelsetjenesten. Det er også et mål med det tobakks- og rusforebyggende arbeidet på skolen at elever tilegner seg holdninger og atferd som setter dem i stand til å ta gode valg for seg selv også på fritiden. Skolen må ha tydelige og felles regler og rutiner for hvordan man forholder seg til elever som man antar har eller er i ferd med å utvikle et rusproblem, eller som kommer ruset på skolen.

Skoleansatte har et særskilt ansvar som rollemodeller. Arbeidsgiver har derfor i medhold av sin styringsrett anledning til å pålegge de ansatte å avstå fra tobakksbruk i arbeidstiden. For helsefremmende skoler må alle ansatte som har elevkontakt i løpet av skoledagen avstå fra tobakksbruk i skoletiden. Kommunen får utvidet sitt tilsynsansvar til også å føre tilsyn med forbudet mot røyking på skolenes uteområder, samt med forbudet mot tobakksbruk i skoletiden for elevene. I det daglige vil det være rektor som har ansvar for å håndheve forbudet.

Det er kommunen som har ansvar for rusmiddelpolitikken, slik som salgs- og skjenketider, antallet salgs- og skjenkesteder og for samarbeid med politiet om å skape gode lokalsamfunn. Målet for rusmiddelpolitikken er å redusere negative konsekvenser av rusmiddelbruk for enkeltindividet, tredje part og samfunnet for øvrig.

Eksempler:

www.fristedet.no, helsedirektoratet.no^{xxxix}

Odda Ungdomsskole, helsedirektoratet.no^{xxx}

Les mer:

Informasjon om røyking og snus, helsenorge.no^{xxxi}

Informasjon om rusmidler, helsenorge.no^{xxxii}

Unge & Rus, ungeogrus.no^{xxxiii}

Kunnskapsbase for forebyggende og helsefremmende arbeid, forebygging.no^{xxxiv}

Tidlig ungdomsfull øker risikoen for problematferd, sirius.no^{xxxv}

6. Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste

Lover mm:

- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 helsefremmende og forebyggende arbeid. Forebyggende innsats er forankret i loven som tre oppgaver:
 1. Egne helsefremmende og forebyggende tjenester (helsestasjonstjeneste og helsetjeneste i skolen)
 2. Forebyggende innsats som en del av alle kommunale helse- og omsorgstjenester
 3. Helse- og omsorgstjenestens bidrag i det tverrsektorielle folkehelsearbeidet
- Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.
- Veileder til forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten (revisjon er igangsatt, eksisterende veileder blir til faglige nasjonale retningslinjer).
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler M.V., med tilhørende veileder
- IS-1798 Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Meld.St.34 (2012-2013) Folkehelsemeldingen Gode helse – felles ansvar (kap. 5.2)

Generelt:

Skolehelsetjenesten skal være tilgjengelig på skolen for elevene som et gratis lavterskeltilbud med mulighet for drop-in for elevene. Skolehelsetjenesten er elevenes «bedriftshelsetjeneste», og skal gi tilbud innen alle områdene i forskriftenes § 2-3.

Skolehelsetjenesten er en lovpålagt tjeneste i kommunen, som gjennom sin forskrift har et forpliktende samarbeid med skolen. Grunnbemanningen består av helsesøster, lege og fysioterapeut, men kommunene står frie til også å ansette andre med helsefaglig bakgrunn og/eller psykososial kompetanse (psykolog, psykiatrisk sykepleier, rus).

Skolehelsetjenesten skal være tilgjengelig på skolen for elevene. Tjenesten skal jobbe helsefremmende og forebyggende, samt avdekke skjevutvikling og barn/unge i risiko. Skolehelsetjenesten har et «friskfokus» og ser like mye etter sterke sider hos elevene som etter risikofaktorer, problemer og sykdom.

Skolehelsetjenesten skal i et tverrfaglig samarbeid bidra til å skape et godt oppvekstmiljø for barn og ungdom gjennom tiltak for å styrke foreldrenes mestring av foreldrerollen, fremme barns og ungdoms lærings- og utviklingsmiljø og bidra til å legge til rette for godt psykososialt og fysisk arbeidsmiljø i skolen. Videre er formålet med tjenesten å bidra til en mer helsefremmende livsstil i målgruppene.

Skolehelsetjenesten skal i samarbeid med skolens personell, elever og foreldre skape en helsefremmende skole gjennom å fremme godt lærings- og arbeidsmiljø med hensyn til helse, trivsel og sikkerhet. Tiltakene gjelder hele skolemiljøet – fysisk og psykososialt, innendørs og utendørs. Skolehelsetjenesten skal i samarbeid med elever, foreldre, skolens personell og øvrige samarbeidspartnere arbeide for å identifisere elever med helsemessige problemer som har sammenheng med skolesituasjonen.

Skolehelsetjenesten skal blant annet:

- Bidra til økt trivsel og mestring for elevene, og legge til rette for et godt psykososialt og fysisk arbeidsmiljø i skolen
- Være en støtte for barn og unge i en sårbar fase
- Bidra til å hindre frafall i skoleløpet
- Bidra til oversikt over helsetilstand

Skolehelsetjenesten skal gi tilbud innenfor alle områdene i forskriftens § 2-3. Dette innebærer:

- Samarbeid med skolen om tiltak som fremmer et godt psykososialt lærings- og arbeidsmiljø for elevene
- Forebyggende psykososialt arbeid og miljørettet helsevern
- Veiledning, helseundersøkelser, vaksinerings, oppfølging og henvisning videre ved behov
- Helseopplysning/undervisning i grupper/klasser

Oppfølging og tilrettelegging for barn/ungdom med spesielle behov

I det forebyggende psykososiale arbeidet er skolehelsetjenesten særlig opptatt av grupper med spesielle behov. Det gjelder både barn, ungdom og familier i risikogrupper, og barn og ungdom som allerede har psykiske lidelser eller problemer. Tjenestetilbudet må også være tilrettelagt for barn og ungdom med minoritetsbakgrunn.

Skolehelsetjenesten er en viktig arena for tidlig intervensjon. Tjenesten må derfor ha kompetanse på å fange opp signaler på omsorgssvikt, mistrivsel og utviklingsavvik.

Tannhelsetjenesten tilbyr gratis tannhelsetjeneste til aldersgruppen 0–18 år. Dette gjelder både forebygging og behandling. Den første innkallingen til tannklinikken skjer normalt etter det året barnet fyller 3 år. Skolen må etablere et direkte samarbeid med tannhelsetjenesten om veiledning i individuell oppfølging for å sikre god tannhelse.

Eksempel:

[Den gode skolehelsetjeneste i Telemark](http://telemark-fk.no), telemark-fk.no^{xxxvi}

Tips til samarbeid mellom skole og skolehelsetjenesten:

- Formalisert tverrfaglig samarbeid med faste tverrfaglige møter
- Samarbeid om gjennomføring av psykiske helseprogrammer
- Samarbeid om fraværsoppfølging av elever med bekymringsfullt fravær
- Representasjon fra skolehelsetjenesten inn i skolemiljøutvalget
- Samarbeid om mobbeforebyggende (manifest mot mobbing) og rusforebyggende tiltak
- Samarbeid om generelle helsefremmende tiltak, felles årshjul for skole og skolehelsetjenesten

7. Skolen har gode rutiner for samarbeid med og medvirkning fra elever og foresatte

Lover mm:

- Opplæringsloven § 9a-5. elevdeltaking i skolemiljøarbeidet
- Opplæringsloven § 9a-6. Informasjonsplikt og uttalerett
- Opplæringsloven § 11-1. samarbeidsutval ved grunnskolar
- Opplæringsloven § 11-1a. Skolemiljøutvalg ved grunnskolar
- Opplæringsloven 11-2. elevråd ved grunnskolar
- Opplæringsloven 11-4. Foreldreråd ved grunnskolar
- Forskrift til opplæringsloven § 1-4a. tid til arbeid med elevråd og elevmedvirkning
- Forskrift til opplæringsloven § 20-1. Formålet med foreldresamarbeidet
- Forskrift til opplæringsloven § 20-2. Foreldreutvalet for grunnopplæringa
- Forskrift til opplæringsloven § 20-3. Foreldresamarbeid i grunnskola
- FNs menneskerettighetserklæring (artikkel 26)
- Barnelova (§ 30)
- Kunnskapsløftet – generell del og del II: Prinsipper for opplæringen.

Generelt:

Samarbeid mellom skolen og hjemmet er et gjensidig ansvar, men skolen skal ta initiativ og legge til rette for samarbeidet. Opplæringsloven, forskrift til loven og Læreplanverket danner grunnlaget for

samarbeidet, og foreldre/foresatte skal ha reell mulighet for innflytelse på egne barns læringsarbeid faglig og sosialt.

Hjemmet skal få informasjon om målene for opplæringen i fagene, elevenes faglige utvikling i forhold til målene og hvordan hjemmet kan bidra til å fremme elevenes måloppnåelse. Videre skal hjemmet ha informasjon om hvordan opplæringen er lagt opp og hvilke arbeidsmåter og vurderingsformer som brukes. Det må også legges til rette for at foreldrene/de foresatte får nødvendige opplysninger for å kunne delta i reelle drøftinger om utviklingen av skolen.

I tillegg til foreldresamarbeidet skal skolen sørge for at elevene har mulighet til å ha medvirkning og medbestemmelse gjennom elevrådet og skoleutvalget. Forsøk har vist at økt medbestemmelse også i oppbygging av undervisning i ulike fag, bidrar til å øke elevenes trivsel, motivasjon og deltakelse i faget.

Skolen har aktiv medvirkning fra elever i utviklingen av skolens miljø og ulike tilbud. Klasseråd, elevråd og skolemiljøutvalg brukes aktivt i arbeidet. Elevenes helse, læringsmiljø og skoletrivsel er tema på foreldremøter og i foreldresamtaler.

Medvirkning- og medbestemmelsesorganer i grunnskoler for elever og foresatte:

- Elevråd
- Skoleutvalg
- Foreldresamarbeid

Les mer:

[Regjeringen om skole-hjem-samarbeid](http://regjeringen.no), regjeringen.no^{xxxvii}

[FUG om - Hjem-skole-samarbeid](http://fug.no), fug.no^{xxxviii}

[Prinsipp for opplæringa – elevmedvirkning](http://udir.no), udir.no^{xxxix}

[Udir-7-2010 Foreldresamarbeid i grunnskolen og videregående opplæring](http://udir.no), udir.no^{xi}

[I St.meld. nr. 31 \(2007-2008\) Kvalitet i skolen](http://regjeringen.no), regjeringen.no^{xii}

<http://www.fug.no/>

<http://www.foreldrepraten.no>

8. Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse

Lover mm:

- Opplæringsloven § 9a forplikter skolene til å arbeide helsefremmende: «Alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring».
- § 2-3 om skolehelsetjenestens tilbud i «Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons og skolehelsetjenesten». I henhold til § 2-3 skal skolehelsetjenestens tilbud omfatte bistand og undervisning i gruppe/klasse/ foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det.
- [Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.](#), lovdata.no^{xlii}
- [Veileder IS-2073 Miljø og helse i skolen](#), helsedirektoratet.no^{xliii}

Elevene må gis opplæring i helsefremmende levevaner. Alle elever må kjenne de nasjonale retningslinjer for sunn mat og fysisk aktivitet. Ansattes kompetanse skal sikre en god helsefremmende undervisning. Helsefremmende undervisning inkluderes i alle skolens fag/fagplaner. Skolen har et skolestartprogram som bidrar til å etablere trygghet, trivsel og tilhørighet på skolen.

SHE – Schools for Health in Europe:

«Schools for Health in Europe (SHE)» er det europeiske nettverket for helsefremmende skoler. Nettverket er basert på mer enn 20 års erfaring og forskning på feltet, der HEFRES (helsefremmende skoler) var et stort forskningsbidrag.

«SHE» bygger på fem pilarer:

- Whole school approach to health. Combine health education in the classroom with development of school policies, the school environment, life competencies and involving the whole school community
- Participation. A sense of ownership by student, staff and parent
- School quality. Health promoting schools create better teaching and learning processes and outcomes. Healthy pupils learn better, healthy staff work better
- Evidence. Development of new approaches and practices based on existing and emerging research
- School and community. Schools are seen as active agents for community development

Les mer:

[Stedsbasert læring](#), kartiskolen.no^{xliv}

[Hälsöfrämjande skola](#), folkhalsan.se^{xlv}

[Hälsöfrämjande skola](#), vregion.se^{xlvi}

[Get Moving](#), sst.dk^{xlvii}

[Action Schools! BC](http://actionschoolsbc.ca), actionschoolsbc.ca^{xlviii}

[What is a Health Promoting School?](http://who.int) who.int^{xlix}

[Australian Health Promoting Schools](http://ahpsa.org.au), ahpsa.org.au^l

[Health Promoting Schools](http://phecanada.ca), phecanada.ca^{li}

[The Schools \(Health Promotion and Nutrition\) Act 2007](http://scotland.gov.uk), scotland.gov.uk^{lii}

[Health Promoting Schools](http://healthed.govt.nz), healthed.govt.nz^{liii}

[Spørretjenesten Klara Klok](http://klara-klok.no), klara-klok.no^{liv}

[Sex og samfunn - seksuelt overførbare sykdommer\(SOS\)](http://sexogsamfunn.no), sexogsamfunn.no^{lv}

[Folkehelseinstituttet - Smittevern](http://fhi.no), fhi.no^{lvi}

[Folkehelseinstituttet - smittsom hjernehinnebetennelse](http://fhi.no), fhi.no^{lvii}

9. Skolen samarbeider med andre instanser

Det må etableres tverrfaglig samarbeid med andre instanser for helhetlig tenkning rundt elevene. Skolen skal melde fra hvis elever ikke har det bra.

Helsedirektoratet anbefaler at alle kommuner, enten alene eller i interkommunalt samarbeid, har et tilbud om helsestasjon for ungdom på to timer pr uke bemannet av både helsesøster og lege. Det er viktig å knytte til seg kompetanse innen psykisk helse enten ved å ansette egen psykolog, eller gjennom samarbeid med BUP, PPT eller ved interkommunalt samarbeid. Åpningstidene og tilbudet må tilpasses brukernes behov og utvides i større kommuner.

Lokale lag og foreninger kan være en viktig samarbeidspart i forhold til læringsmål. Et samarbeid kan gi skolen gevinster i form av kompetanse, lokaler, utstyr med mer. Skolen er et naturlig samlingspunkt og det er derfor viktig med godt lokalt samarbeid.

10. Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid

Lover mm:

- Helse- og omsorgstjenesteloven, § 3-3. Helsefremmende og forebyggende arbeid
- Opplæringsloven kap. 9a

Generelt:

Robuste barn trenger trygghet og utfordringer. For å gi elevene utfordringer og trygghet må bygg og uteområde stimulere til aktivitet. Skolen har fokus på internkontroll og systematisk arbeid. Det

arbeides med holdninger hos både elevene og de voksne. Fysisk og psykososialt miljø inngår i internkontrollen. Gjennom arbeid med internevaluering styrkes personalets syn på perspektiver på sikkerhet. Elevene må få motorisk stimulering gjennom lek og andre aktiviteter. Gjennom arbeid med ulykkesforebyggende arbeid rustes elevene til å mestre framfor å hindre dem fra utfordringer. Det arbeides aktivt med å forholde seg til trafikk.

Det arbeides med trafikkopplæring, og skolen har andre tiltak for å skape robuste og trygge elever. Sikkerhetsfremmende og skadeforebyggende tiltak i skoler kan gi rask og god effekt. Universell utforming vil forebygge mange forskjellige typer ulykker. Trappeulykker er ett eksempel hvor enkle tiltak som doble gelender, merkede trappeneser og kanter kan gi betydelige reduksjoner i ulykkesfrekvens.

Eksempler:

[Trafikk og skole interaktive oppgaver for elever og lærere](http://trafikkogskole.interaktiveoppgaverforeleveroglaerere.trafikkogskole.no), trafikkogskole.no^{lviii}

[Universell utforming av skolebygg](http://skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no), skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no^{lix}

[Bratten aktivitetspark](http://bratten.no), bratten.no^{lx}

[Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr](http://lovdata.no), lovdata.no^{lxi}

Sluttnoter:

ⁱ <http://www.nfk.no/artikkel.aspx?MId1=875&AId=32800>

ⁱⁱ <http://folkehelse.tm.no/Media/Files/Materiell/Hefte-Telemarksmodellen>

ⁱⁱⁱ <http://schools4health.dk/wp-content/uploads/2013/10/Ingibi%C3%B6rg.pdf>

^{iv} http://www.schools-for-health.eu/uploads/files/SHE%20Factsheet_2_Background%20paper_School%20health%20promotion_Evidence.pdf

^v <http://www.schools-for-health.eu/she-network>

^{vi} <http://benthamopen.com/toeduj/articles/V003/10TOEDUJ.pdf>

^{vii} <http://www.psykiskhelseiskolen.no/default2.asp?id=1131>

^{viii} <http://www.psykiskhelseiskolen.no/visartikkel.asp?id=2410>

^{ix} <http://www.sjumilssteget.no/index.php/nordland>

^x http://www.dhhs.tas.gov.au/data/assets/pdf_file/0007/117385/PHISFromEvidenceToAction_WEB1.pdf

^{xi} <http://www.naaf.no/no/allergi/Overfølsomhet/Parfyme--%20og%20-%20duftoverfølsomhet/>

^{xii} <http://helsenorge.no/HelseogSunnhet/Sider/Trening-og-fysisk-aktivitet.aspx>

Anbefalte kriterier for helsefremmende grunnskoler i Nordland

xiii

<http://www.minskole.no/minskole/grim/pilot.nsf/VReadArt/D9C177310FD3FC82C12572BF004695A2?OpenDocument>

xiv <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/skolen-kan-fremme-barns-fysiske-form/Publikasjoner/skolen-kan-fremme-barns-fysiske-form.pdf>

xv <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/skolens-utearealer-om-behovet-for-arealnormer-og-virkemidler/Publikasjoner/skolens-utearealer-om-behovet-for-arealnormer-og-virkemidler.pdf>

xvi <http://skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no/id/1>

xvii <http://www.nfk.no/artikkel.aspx?MIId1=876&AId=32467&back=1>

xviii

<http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CC0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.telemark.no%2FMedia%2FFiles%2FFolkehelse%2FMateriell-fra-Folkehelseprogrammet%2FKantinesprell-oppskriftshefte-2013&ei=dxeIU-6Kabm4QS384DoAg&usq=AFQjCNHLwhs3N3Yywd6cCZt9IqVGAZfH0g&sig2=wkk5RcqEuf8fAjYzd4M0ZA&bvm=bv.67720277.d.bGE>

xix <http://www.frukt.no/5-om-dagen-kantine/om-5-om-dagen-kantiner/>

xx <http://www.fiskesprell.no/>

xxi <http://www.skolematensvenner.no/index.cfm?id=405667>

xxii <http://www.telemark-fk.no/Vaare-tjenester/Folkehelse/Skoler/Kosthold-Kantine#.U4g4BEo4VaQ>

xxiii <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>

xxiv <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/miljo-og-helse-i-skolen/Publikasjoner/IS-2073-Veileder.pdf>

xxv <http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/mat-og-maltider-i-skolefritidsordningen-/Sider/default.aspx>

xxvi <http://www.melk.no/sunn-oppvekst/barn-og-kosthold/frokost-oket-barns-konsentrasjon/>

xxvii <https://helsenorge.no/Helseogsunnet/Sider/Kosthold-og-ernaring.aspx>

xxviii <http://www.naaf.no/no/allergi/Mat-og-matoverfølsomhet/>

xxix <http://www.fristedet.no>

xxx <http://www.helsedirektoratet.no/sites/fristed/nyheter/Sider/odda-ungdomsskole-roykfri.aspx>

xxxi <https://helsenorge.no/avhengighet-og-rus/royk-og-snus>

xxxii <http://helsenorge.no/Helseogsunnet/Sider/Rusmidler.aspx>

xxxiii <http://www.ungeogrus.no/no/>

xxxiv <http://www.forebygging.no/>

xxxv <http://www.sirus.no/Tidlig+ungdomsfill+%C3%B8ker+risikoen+for+problematferd.d25-SMRDW3U.ips>

xxxvi <http://dev.t-fk.no/Media/Files/Folkehelse/Materiell-fra-Folkehelseprogrammet/Brosjyre-Den-gode-skolehelsetjenesten>

- ^{xxvii} <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/grunnopplaring/laringsmiljo-2/hjem-skole-elevsamarbeid.html?id=279669>
- ^{xxviii} <http://www.fug.no/foreldre-og-skolen.141854.no.html>
- ^{xxix} <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Elevmedverknad/>
- ^{xl} <http://www.udir.no/Regelverk/Rundskriv/20101/Udir-7-2010-Foreldresamarbeid-i-grunnskolen-og-videregaende-opplaring/>
- ^{xli} <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/stmeld-nr-31-2007-2008-.html?showdetailedtableofcontents=true&id=516853>
- ^{xlii} <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>
- ^{xliii} <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/miljo-og-helse-i-skolen/Publikasjoner/IS-2073-Veileder.pdf>
- ^{xliv} <http://www.kartiskolen.no/stedsbasert/>
- ^{xlv} <http://www.folkhalsan.fi/startside/Var-verksamhet/Ung-och-skola/Halsoframjande-skola/>
- ^{xlvi} <http://www.vgregion.se/sv/Regionkansliet/Halso--och-sjukvardsavdelningen/Strategisk-utvecklingsenhet/Beslutstod-for-handlingsprogram-mot-overvikt-och-fetma/Beslutstod-startside/Skola/#halsobakgrund>
- ^{xlvii} <http://www.sst.dk/Sundhed%20og%20forebyggelse/Fysisk%20aktivitet/Kampagne%20om%20fysisk%20aktivitet/Getmoving%202006%20til%202008.aspx>
- ^{xlviii} <http://www.actionschoolsbc.ca/>
- ^{xlix} http://www.who.int/school_youth_health/gshi/hps/en/index.html
- ⁱ <http://www.ahpsa.org.au/>
- ⁱⁱ <http://www.phecanada.ca/programs/health-promoting-schools>
- ⁱⁱⁱ <http://www.scotland.gov.uk/Topics/Education/Schools/HLivi/foodnutrition/>
- ⁱⁱⁱⁱ <https://www.healthed.govt.nz/search?topic%5b0%5d=5&type=resource&mode=picture-view>
- ^{liv} <http://www.klara-klok.no/>
- ^{lv} <http://www.sexogsamfunn.no/sykdommer/>
- ^{lvi} <http://www.fhi.no/tema/smittevern-i-helsetjenesten>
- ^{lvii} <http://www.fhi.no/tema/smittsom-hjernehinnebetennelse>
- ^{lviii} http://www.trafikkogskole.no/trafikk_og_skole/trafikkogskole/forside/venstremeny/til_foresatte/Om_netstedet/Velkommen
- ^{lix} <http://skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no/id/2166.0>
- ^{lx} <http://www.bratten.no/mainel.php>
- ^{lxi} <http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-07-19-703>

WWW.NFK.NO

Helsefremmende grunnskoler – Moldjord skole 2018.

Formål:

Helsefremmende arbeid på Moldjord skole skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for elever og ansatte.

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen.

Dette arbeidet er forankret i skolens styringsdokumenter, opplæringsloven og i lærernes arbeidsmåter. Skolen har en egen psykososial plan. (Ny virksomhetsplan skal opp til politisk behandling våren 2019 for da de neste fire år, da vil dette med helsefremmende skoler komme tydelig frem i den nye planen)

2. Skolen arbeider systematisk for å fremme helse og godt psykologisk miljø.

Skolen har en egen psykososial plan. Denne gjennomgås ved skolestart med alle lærerne, FAU og tas opp i elevrådet.

Skolen følger Zero-planen-handlingsplan for håndtering av mobbesituasjoner. Lærerne jobber systematisk med relasjonsarbeid i klassene. Fokus på den enkelte elev og bygging av gode relasjoner elev-elev og elev-lærer.

Årlig kartlegging elev-lærer relasjon med påfølgende tiltaksplan og evaluering.

Elevundersøkelsen brukes aktivt i arbeidet for å fremme god helse, trivsel, læring og gode holdninger. Skolen er i gang nå med å utarbeide vår egen elevundersøkelse som kan spisse det vi er ute etter, denne skal brukes ved behov.(klassetrivsel.no-kartleggingsverktøy)

Skolen har en egen «fadderordning» 5.trinn er faddere for 1.trinn. Det innebærer at elevene har et ekstra ansvar for at de nye 1.klassingene skal trygges og de deltar aktivt inn i aktiviteter i friminuttene. Denne ordningen starter allerede siste året i barnehagen slik at elevene som starter i 1.klasse kjenner sine faddere.

3. Alle elever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag.

Det legges opp til aktiviteter i skolehverdagen som gir elevene fysisk aktivitet hver dag.

1.-4.trinn har aktivitetstid som inneholder fysisk aktivitet på ute og inne året rundt.

5.-7.trinn har fysisk aktivitet på timeplanen hver uke.

Skolen er nå inne i et prøveprosjekt der vi en dag i uka har klasserommet ute, uteskoledag. Vi har et mål om å legge dette fast inn hvert år i deler av året, men også muligheten for å ha det hele året. Uteskoleplanen er under utarbeidelse.

Skolen har et årlig folkehelseiltak som heter Hoppetussa, der vi setter ut tur kasser med registreringer. Turmålene er varierte og enkelte turløyper er tilpasset bevegelseshemmede. Vi har toppturer, langturer, koseturer etc. Turgåere belønnes med årlige pins om kravene innfris. 5 av 7 kasser må være besøk. (for bevegelseshemmede er det andre kriterier) Tur kassene settes ut før skolen tar ferie og hentes inn igjen ca.20september hvert år.

Alle elevene har svømming fast hver uke på timeplanen i perioden medio oktober og ut skoleåret.

Vi deltar på mange ulike aktiviteter utover året som eksempelvis «Bli med dansen», Verdens orienterings dag, hopp for hjertet, alle i bevegelse, felles idrettsdag og skidag skolene samlet, skolen har hver vinter skikonkurranse som varer i 2-3uker der elevene konkurrerer i friminutt og kroppsøvingstimer og å gå flest runder på ski. Klassen som vinner får kjøpe inn aktivitetsutstyr for de pengene de har fått inn.(2 kr per runde, og runden er 800 meter.)

I høst legges det en plan for opprusting av uteområde. I 2019 er det satt av penger for opprustingen. Skolen har felles uteområde med barnehagen. Tanken er at vi skal tenke enda lengre her og lage uteområde som hele bygda kan bruke, 0-100år.

4. Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges.

Elevene har 20minutter avsatt tid til å spise lunsj hver dag. Dette er i tråd med nasjonale retningslinjer.

Elevene har med matpakke. Alle elevene har egne drikkekopper hengende i klasserommet og hvert klasserom har tilgang til vann.

Lærer spiser sammen med elevene og påser at alle barna får spist. Læreren skal også bidra til en god spisesituasjon med en hyggelig og rolig atmosfære.

Skolen har gratis skolefrukt.

Skolen legger opp til en del felleslunsjer i forbindelse med trivselssamlinger og tradisjoner vi har i skole, dvs måltider som «Julandersmat» den 30.november, nissegrøt i forbindelse med siste skoleuke før jul og da er også barnehagen invitert, fire trivselssamlinger i forbindelse

med bytte av temaperioder der vi setter ut brødmat og pålegg i samsvar med nasjonale retningslinjer for kosthold, de største har noen ganger i året skolekantine, FAU tilbyr noen ganger i året gratis skolelunsj, felles påskelunsj med den andre skolen i kommunen.

Om enkelte ikke har med seg matpakke har skolen et eget lager der elevene kan få smurt seg en matpakke.

5. Skolen er tobakks- og rusfri.

Skolens område er røykfritt. Det er heller ikke tillatt for ansatte å røyke på området i arbeidstiden, det er heller ingen ansatte som skal røyke i arbeidstiden. Skolen følger de lover og regler som gjelder elever og ansatte. Her vil ytterlige tiltak med skilting komme ved inngangspartiene.

6. Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste.

Helsesøster har kontortid med muligheter for drop-in. Hun har årlig en runde på skolen der det informeres om tjenesten. Helsesøster holder til i nabobygget og har kontor der. Det er et godt samarbeid mellom skole og helsesøster. Brukes mye opp mot veiledning i elevsaker/hendelser. Helsesøster tilbys å være med på fagdager i skolen som er aktuelle for skolehelsetjenesten. Helsesøster har også et godt samarbeid med legekantoret. Kommunen har også egen skolepsykolog.

7. Skolen har rutiner for samarbeid med medvirkning fra elever og foresatte.

Skolen fokuserer på gode psykiske og fysiske rutiner og har tydelig medvirkning fra elever og foreldre for å utvikle et godt skolemiljø, fysisk og psykisk gjennom elevråd/FAU/SMU/SU. Tema tas opp på foreldremøter, utviklingssamtaler, elevsamtaler og i alle klassene. Skolen har klasseråd, representantene for klassene sitter i elevrådet. Elevrådets viktigste oppgave er å fokusere på et godt skolemiljø, fysisk og psykisk. Skolen har rutiner for å involvere elevråd/FAU/SMU/SU og oppfølging av saker andre veien.

8. Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse.

Skolen har fokus på sunt kosthold, dette jobbes det med i alle klasser og har et spesielt fokus når elevene har faget mat og helse og i de anledningene vi serverer felleslunsjer.

Skolen legger opp til mye fysisk aktivitet og har fokus på gode levevaner, dette vises godt i rutiner vi har i skolehverdagen i alt fra hvordan vi starter dagen, til vi går hjem.

Skolen har egne verdiord og visjon som vi jobber med, spesielt i oppstarten av skoleåret og skal vise oss vei i vårt helsefremmende arbeid. Våre verdiord er: Begeistring, Nysgjerrig og Respekt. Skolens visjon er: «Gi den oppvoksende slekt et utgangspunkt som setter dem i stand til å følge sine drømmer».

Det arbeides systematisk etter skolens «Handlingsplan mot mobbing».

På foreldremøter tas det opp aktuelle temaer som kosthold, mobbing, «gameing», nettvett og andre dagsaktuelle tema som fremmer gode levevaner og god psykisk og fysisk helse.

På skolens hjemmeside har vi linket opp abonnementet «foreldrepulsen» som ukentlig kommer med nye dagsaktuelle temaer for foreldrene, disse bruker også skolen aktivt i møte med foreldrene. Som skole har vi mye fokus på et godt skole-hjem samarbeid.

9. Skolen samarbeider med andre instanser.

Vi har samarbeid med helsesøster, PPT, BUP og barnevern. Vi har årlige rutiner for samarbeidet og faste møtedatoer. PPT, BUP og barnevern er interkommunal. Helsesøster brukes en del inn i skolen i helsefremmende arbeid.

I enkelte prosjekter har vi pleid å samarbeide med lag og foreninger i nærmiljøet.

10. Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid.

- Sikkerhet er en naturlig del av planleggingen av skoleturer.
- Skolen øver brannvern med elevene minst to ganger per år.
- Alle elever og ansatte kurses i førstehjelp.
- Alle ansatte tilbys kurs i livredning, pliktig for kroppsøvingslærere.
- Fokus på trafiksikkerhet og bruk av nødvendig utstyr i trafikken som, refleks og hjelm ved bruk av sykkel. Her kommer scooterklubben og gir de nye førsteklassingene refleks vest hver høst.
- Vi har årlige vernerunder på det fysiske miljøet.

Miljørettet helsevern.

Skolen har driftsgodkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Helsefremmende grunnskoler – Trones skole 2018.

Formål:

Helsefremmende arbeid på Trones skole skal bidra til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for elever og ansatte.

1. Helsefremmende arbeid er forankret i skolen.

Dette arbeidet er forankret i skolens styringsdokumenter, opplæringsloven og i lærernes arbeidsmåter. Skolen har en egen psykososial plan. (Ny virksomhetsplan skal opp til politisk behandling våren 2019 for da de neste fire år, da vil dette med helsefremmende skoler komme tydelig frem i den nye planen)

2. Skolen arbeider systematisk for å fremme helse og godt psykologisk miljø.

Skolen følger Zero-planen-handlingsplan for håndtering av mobbesituasjoner. Lærerne jobber systematisk med relasjonsarbeid i klassene. Fokus på den enkelte elev og bygging av gode relasjoner elev-elev og elev-lærer. Arbeidet med å skape et godt klassemiljø er i fokus gjennom hele skoleåret.

Elevundersøkelsen brukes aktivt i arbeidet for å fremme god helse, trivsel, læring og gode holdninger. Skolen er i gang nå med å utarbeide vår egen elevundersøkelse som kan spisse det vi er ute etter, denne skal brukes ved behov.(klassetrivsel.no-kartleggingsverktøy)

Skolen ønsker å opprette en «fadderordning» Elever på mellomtrinnet er faddere for de minste elevene Det innebærer at elevene har et ekstra ansvar for at de minste skal være trygge og at de deltar aktivt inn i aktiviteter i friminuttene.

3. Alle elever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag.

Det legges opp til aktiviteter i skolehverdagen som gir elevene fysisk aktivitet hver dag.

1.-4.trinn har aktivitetstid som inneholder fysisk aktivitet på ute og inne året rundt.

3. – 4. trinn har i tillegg uteskole en dag i uken. Skolen vurderer utvidelse..

5.-7.trinn legger en plan for fysisk aktivitet på timeplanen hver uke.

Skolen har et årlig folkehelseiltak som heter «Sprækingen, der vi setter ut tur kasser med registreringer. Turmålene er varierte og enkelte turløyper er tilpasset bevegelseshemmede. Vi har toppturer, langturer, koseturer etc. Turgåere belønnes med årlige pins om kravene innfris. 5 av 7 kasser må være besøk. (for bevegelseshemmede er det andre kriterier) Turkassene settes ut før skolen tar ferie og hentes inn igjen ca.20september hvert år.

Hver klasse har svømming 4-8 dobbelttimer hvert skoleår.

Vi deltar på mange ulike aktiviteter utover året som eksempelvis «Bli med dansen», «Alle i bevegelse», felles idrettsdag og skidag skolene samlet, skolen har hver vinter skikonkurranse som varer i 2-3uker der elevene konkurrerer i friminutt og kroppsøvingstimer og å gå flest runder på ski. Klassen som vinner får kjøpe inn aktivitetsutstyr for de pengene de har fått inn.(2 kr per runde, og runden er 500 meter.)

Vi har aktivitetsfriminutt, der ungdomsskolen får lov til å bruke gymsalen i hvert langfriminutt. I tillegg legges det opp til planlagte aktiviteter av inspiserende lærer i langfriminuttene. Det legges også opp til avbrekk i timene, med enkle øvelser der elevene rører på seg, har en lek eller konkurranse.

4. Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet følges.

Elevene har mellom 10 – 20 minutter avsatt tid til å spise lunsj hver dag. Dette er i tråd med nasjonale retningslinjer. Vi bruker en del av timen slik at vi er sikre på at alle elevene får god tid til å spise maten sin.

Elevene har med matpakke. Alle elevene har egne drikkekopper hengende i klasserommet og hvert klasserom har tilgang til vann.

Lærer spiser sammen med elevene og påser at alle barna får spist. Læreren skal også bidra til en god spisesituasjon med en hyggelig og rolig atmosfære.

Skolen har gratis skolefrukt.

Skolen legger opp til en del felleslunsjer i forbindelse med trivselsamlinger og tradisjoner vi har i skole, dvs måltider som «Julandersmat» den 30.november, nissegrøt i forbindelse med siste skoleuke før jul og da er også barnehagen invitert, trivsels-samlinger. Vi har både julelunsj og påskelunsj for hele skolen.

Om enkelte ikke har med seg matpakke har skolen et eget lager der elevene kan få smurt seg en matpakke.

5. Skolen er tobakks- og rusfri.

Skolens område er røykfritt. Det er heller ikke tillatt for ansatte å røyke på området i arbeidstiden, det er heller ingen ansatte som skal røyke i arbeidstiden. Skolen følger de lover og regler som gjelder elever og ansatte. Her vil ytterligere tiltak med skilting komme ved inngangspartiene.

6. Skolen har en tilfredsstillende tverrfaglig skolehelsetjeneste.

Helsesøster har besøksdag hver andre uke på skolen. Hun har årlig en runde på skolen der det informeres om tjenesten.. Det er et godt samarbeid mellom skole og helsesøster. Brukes mye opp mot veiledning i elevsaker/hendelser. Helsesøster tilbys å være med på fagdager i skolen som er aktuelle for skolehelsetjenesten. Helsesøster har også et godt samarbeid med legekantoret. Kommunen har også egen skolepsykolog.

7. Skolen har rutiner for samarbeid med medvirkning fra elever og foresatte.

Skolen fokuserer på gode psykiske og fysiske rutiner og har tydelig medvirkning fra elever og foreldre for å utvikle et godt skolemiljø, fysisk og psykisk gjennom elevråd/FAU/SMU/SU. Tema tas opp på foreldremøter, utviklingssamtaler, elevsamtaler og i alle klassene. Skolen har klasseråd, representantene for klassene sitter i elevrådet. Elevrådets viktigste oppgave er å fokusere på et godt skolemiljø, fysisk og psykisk. Skolen har rutiner for å involvere elevråd/FAU/SMU/SU og oppfølging av saker andre veien.

8. Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse.

Skolen har fokus på sunt kosthold, dette jobbes det med i alle klasser og har et spesielt fokus når elevene har faget mat og helse og i de anledningene vi serverer felleslunsjer.

Skolen legger opp til mye fysisk aktivitet og har fokus på gode levevaner, dette vises godt i rutiner vi har i skolehverdagen i alt fra hvordan vi starter dagen, til vi går hjem.

Skolen har egne verdiord og visjon som vi jobber med, spesielt i oppstarten av skoleåret og skal vise oss vei i vårt helsefremmende arbeid. Våre verdiord er: Begeistring, Nysgjerrig og Respekt. Skolens visjon er: «Gi den oppvoksende slekt et utgangspunkt som setter dem i stand til å følge sine drømmer».

Det arbeides systematisk etter skolens «Handlingsplan mot mobbing».

På foreldremøter tas det opp aktuelle temaer som kosthold, mobbing, «gaming», nettvett og andre dagsaktuelle tema som fremmer gode levevaner og god psykisk og fysisk helse.

På skolens hjemmeside har vi linket opp abonnementet «foreldrepulsen» som ukentlig kommer med nye dagsaktuelle temaer for foreldrene, disse bruker også skolen aktivt i møte med foreldrene. Som skole har vi mye fokus på et godt skole-hjem samarbeid.

9. Skolen samarbeider med andre instanser.

Vi har samarbeid med helsesøster, PPT, BUP og barnevern. Vi har årlige rutiner for samarbeidet og faste møtedatoer. Skolen har etablert et skoleteam som hele tiden vurderer hvilke instanser og hjelpetiltak som skal settes inn. PPT, BUP og barnevern er interkommunal. Helsesøster brukes en del inn i skolen i helsefremmende arbeid.

I enkelte prosjekter har vi pleid å samarbeide med lag og foreninger i nærmiljøet.

10. Skolen arbeider systematisk med sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende arbeid.

- Sikkerhet er en naturlig del av planleggingen av skoleturer.
- Skolen øver brannvern med elevene minst to ganger per år.
- Alle elever og ansatte kurses i førstehjelp.
- Alle ansatte tilbys kurs i livredning, pliktig for kroppsøvlingslærere.
- Fokus på trafiksikkerhet og bruk av nødvendig utstyr i trafikken som, refleks og hjelm ved bruk av sykkel. - Vi har årlige vernerunder på det fysiske miljøet.

Miljørettet helsevern.

Skolen har driftsgodkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

TRIVSELSPLAN FOR SKOLENE I BEIARN

Saksbehandler: Kari-Marie Sandvik Stenmark
 Arkivsaksnr.: 19/412

Arkiv: 144

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
 13/19 Driftsutvalget

29.08.2019

Rådmannens innstilling:

I Beiarn kommune skal det kontinuerlig arbeides for et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer barnas og elevenes helse, trivsel, sosiale- og faglige læring.

I Beiarn kommune er det null toleranse mot mobbing i skolen.

I Beiarn kommune skal skolehelsetjenesten arbeide forebyggende og systematisk med gode tiltak for elevenes psykiske helse - i tett samarbeid med skolen.

Bakgrunn:

Årlig gjennomføres elevundersøkelsen for å kartlegge hvordan elevene fra 5.trinn oppfatter sitt skolemiljø fra. Resultatene av undersøkelsen går gjennom lokalt av skoleeier og rektor. Resultatene overvåkes også av Fylkesmannen som kan sette inn tiltak.

Spørreundersøkelse om elevenes fysiske læringsmiljø er obligatorisk hvert 3.år. Neste gang skjer i 2020

Opplæringsloven sier om skole- og læringsmiljø**§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø:**

” Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring»

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

Vurdering:

Tidligere handlingsplan mot mobbing for skolene i Beiarn er revidert og heter nå
 «TRIVSELSPLAN FOR SKOLENE I BEIARN»
 Planen gjelder for perioden f.o.m. august 2019 t.o.m. desember 2022.

Det er et krav at skoleeier skal ha et forsvarlig system for å vurdere om skolene arbeider forebyggende og informerer og involverer elever og foreldre for å fremme et trygt og godt skolemiljø, og for å sette inn nødvendige tiltak basert på vurderingene. Systemet må være egnet til å avdekke forhold som er i strid med opplæringsloven og sikre at det blir satt i gang nødvendige og egnede tiltak for å oppfylle kravene umiddelbart.

Elevene skal involveres i å planlegge og gjennomføre arbeid for et trygt og godt skolemiljø. Foreldre skal orienteres og informeres. Det gjøres gjennom FAU (foreldrenes arbeidsutvalg), SMU (skolens miljøutvalg) og SU (samarbeidsutvalget)

Skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø for alle elevene. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelser, og må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse. Arbeidet med kulturen handler blant annet om verdiene, holdningene, normene og praksisen ved skolen. Normer og praksis fastsetter rammene for hva som er akseptert og ikke. Skolen må ha et tydelig verdigrunnlag og en bred kulturforståelse, og skape et inkluderende sosialt fellesskap og et leke- og læringsfellesskap hvor mangfold blir verdsatt og respektert. Lærerne skal fremstå som tydelige ledere og forbilder for barn og unge.

Hva gjøres i Beiarn kommune:

- Elevundersøkelsen brukes aktivt i målrettet arbeid med å forebygge mobbing. Både den nasjonale, men også egen tilpasset elevundersøkelse brukes.
- Beiarn kommune har rutiner for melding av avvik som er kommunisert ut, kjent og som brukes.
- Aktivitetsplikten: alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser som f.eks mobbing. Inkludert også renholdere og vaktmestre som jobber på skolen.
- RKK tilbydde i vårsemesteret 2019 et kurs for lærere og barnehagepersonell i vold og trusler. Både barnehage og skole deltok.
- Gode relasjoner er avgjørende for å skape og opprettholde et trygt og godt skolemiljø. Dette gjelder både relasjoner elevene imellom og relasjonene mellom lærerne og elevene. Begge skolene har gjennomført relasjonskartlegging i 2018/19. Dette ble gjort etter en gjennomgang og presentasjon fra Regionalt veilederkorps. Kartleggingen omfatter relasjoner mellom elev-elev og lærer-elev.
- Elever som har behov for det får tilpasset opplæring.
- Fra høsten 2019 har vi ansatt miljøterapeuter i skole og assistent, som utgjør et team på tre personer. Deres fokus er å jobbe sosialpedagogisk.
- Helsesykepleier og psykolog har jevnlig tid på skolene og deltar i ansvarsgrupper.
- PPT er en samarbeidspart.
- Trivselsplanen er utarbeidet og rullert og har egne rutiner for håndtering av mobbing / tiltak mot mobbing.
- Skolene i Beiarn har jobbet med null-mobbing etter Zero-programmet (Læringsmiljø-senteret, Universitetet i Stavanger). Skolen har nedfelte rutiner, og evaluerer sitt arbeid mot mobbing årlig.

Folkehelse og livsmestring er ett av tre tverrfaglige temaer i overordna del av Fagfornyelsen – det nye læreplanverket som skal implementeres fra 2020. Mange elever sliter med angst for prestasjoner. Redselen mange ungdommer opplever når de skal holde presentasjoner på skolen er kjennetegnet av frykten for andres vurderinger. I samarbeid med helsesykepleier og psykolog har andre skoler hatt gode resultat av å holde kurs som «Grupper for mestring av presentasjoner». Resultatene av denne måten å jobbe på har minsket elevenes angst for presentasjoner. Det er ønskelig å få til mer systematisk og forebyggende tiltak som f.eks kurs som nevnt over, i Beiarn kommune.

Vedlegg:

Trivselsplan for skolene i Beiarn.

TRIVSELSPLAN

FOR SKOLENE I BEIARN

Gjelder for perioden f.o.m. august 2019 t.o.m. desember 2022

Hovedmål:

Skolene i Beiarn Kommune skal ha en nulltoleranse mot mobbing!

Delmål:

Alle ansatte i våre kommunale skoler skal daglig jobbe aktivt for å opprettholde et mobbefritt oppvekstmiljø i skolen.

Opplæringsloven, kapittel 9: §9a-1 slår fast:

"Alle elever i grunnskolen og videregående skoler har rett til ei godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring".

Med et godt psykososialt miljø menes vern mot mobbing, vold, diskriminering og rasisme.

Hva er mobbing?**Definisjon:**

- *En person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger over en viss tid blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer. (Dan Olweus, 1992.)*
- *Mobbing er langvarig vold, psykisk og/eller fysisk, rettet mot et offer og utført av enkeltpersoner eller grupper. (Erling Roland, 1983)*

Negativ handling er noe en person gjør med hensikt for å skade en annen:

- Det kan være med ord som når man truer, håner eller sier stygge ting som sårer den andre.
- Det kan være atferd som å slå, skubbe, sparke, klype eller holde noen fast mot ens vilje.
- Det kan være psykisk utmattelse som utestenging, ryktespredning eller baktalelse.

Målsetting:

Personalet ved skolene, barna og foresatte skal sammen arbeide for å utvikle og opprettholde et mobbefritt miljø, et miljø fritt for krenkende atferd. De voksne skal ha en tydelig nulltoleranse mot mobbing.

Mål:

Skolene skal forhindre mobbing ved:

- Å drive aktivt forebyggende arbeid i forhold til læringsmiljø/arbeidsmiljø
- Å sikre et godt samarbeid med foreldrene: kontaktmøter, foreldremøter, daglige samtaler
Å ha rutiner som avdekker om mobbing foregår: elevundersøkelse, elevsamtaler, kontaktmøter, inspeksjon, observasjoner, henvendelser fra enkeltelever
- Å følge opp mobbeoffer og mobber: konkrete tiltak jmf. Ark merket oversikt om saksgang.
- Å ha rutiner som sikrer god dokumentasjon: henviser til punktene i zeroplanen.

Dette ønsker vi for elevene i vår skole:

- *At vi har et miljø der alle respekterer hverandre for den man er.
- *At vi har et miljø der alle blir møtt med varme, anerkjennelse og oppmuntring, slik at en opplever seg selv som verdifull
- *Alle elevene skal ha skal ha venner og noen å leke med, arbeide for et godt klassemiljø, ha et godt forhold til sine medelever.
- *Alle skal oppleve glede og trygghet i skolen.
- *At vi har et oppvekstmiljø som styrker elevenes selvfølelse – og som gjør dem godt rustet til å møte verden utenfor.
- *Personalet skal være bevisste på sitt ansvar om å forebygge og sette inn tiltak mot mobbing skolen. Ha fokus på skolens verdiord og skape et godt klassemiljø.
- * Felles forståelse for hva en god læringspartner er.

Kompetanseutvikling:

Det settes av tid i fellestid for personalet til kompetanseheving om temaet hvert år. Prioriterte områder er: klasseledelse, teamsamarbeid og relasjonskompetanse.

Forebyggende tiltak:

Skolens mobbeplan må sees i sammenheng med skolens helhetlige arbeid. Forebygging handler om kvaliteten på alt faglig og sosialt læringsarbeid ved skolen. Under synliggjøres tiltak som først og fremst har et psykososialt innhold.

Hva	Når	Ansvarlig
Skolens årsplan skal inneholde trivselsfremmende aktiviteter: felleslunsj, skolekor, trivselsamlinger, rundekonkurranse, fagdager, utedager, idrettsdag,	I alle temaperiodene.	Alle lærerne.

turer, Hoppetussa Sprækingen		
Synlige voksne ute i friminuttene. Alle voksne skal ha gul vest på seg ute. Ekstra inspeksjon «der det skjer» ved behov. Elevrådet organiserer elevleik.	Hele året	De som er ute og har inspeksjon. Lærere/assistenter/lærlinger. Ledelse. Elevrådet. Elevrådet søker om mulighet for inne friminutt, - ansvar for opplegg og styre musikkanlegg i skolegården.
Trivsel/sosiale ferdigheter skal være tema på utviklingssamtaler og kontaktmøter.	Høst og vår.	Kontaktlærer.
Elevråd skoles om mobbing	Høst	Kontaktlærer for elevråd.
Klassene lager regler for et godt klasse miljø. Utgangspunktet er skolens ordensreglement.	Høst	Kontaktlærer/lærerne på trinnet.
Gjennomgang av kommunens og skolens ordensreglement på foreldremøte.	Høst	Kontaktlærere/lærere på trinnet.
Det skal informeres om elevers og foreldres rettigheter på foreldremøtene knyttet til Opplæringsloven kap.9: §9A- handlingsplan mot mobbing	Høst/Vår	Kontaktlærere/lærere på trinnet.
Elevundersøkelsen gjennomføres på 5.-7.trinn på Moldjord skole. På Trones skole fra 5.- 10.trinn	November/Desember	Kontaktlærer/Lærerne på trinnet.
Resultatet av elevundersøkelsen og tiltak drøftes med elever, foreldre, FAU/SMU/SU.	Etter gjennomføring og oppsummering.	Kontaktlærere/lærere på trinnet. Ledelse.

Læringsmiljøet skal være tema på foreldremøter.	Vår	Kontaktlærer/Lærere på trinnet.
Foreldrekontakter arrangerer trinnaktiviteter.	Høst/Vår	Foreldrekontaktene.
Mobbing skal tas opp på foreldremøter/nettmobbing	Vår	Kontaktlærere/lærere på trinnet/foreldrekontaktene
Elevinformasjon til ansatte: (Eks: Hvem skal vi holde øye med ute, alene-/faresonebarn?)	Fellestid	Teamleder/kontaktlærere/lærere/rektor
Alvorlige saker meldes til rektor skriftlig og muntlig!		Alle

- Ansvarliggjøring av de voksne i skolen. De voksne må se og høre elevene. En aktiv og tydelig voksenrolle er avgjørende. De voksne må bygge gode relasjoner og skape vennskap mellom elevene.
- Elevundersøkelsen brukes aktivt i målrettet arbeid med å forebygge mobbing. Både den nasjonale, men også egen tilpasset elevundersøkelse.
- At personalet jobber målbevisst med sosial kompetanse i skolen. (selvhevdelse, empati, rolletaking, prososial adferd, selvkontroll, lek, glede, humor etc.)
- Arbeide med for eksempel ”Steg for steg”, rollespill, se filmer og lage undervisningsopplegg som tar opp dette temaet.
- Anvende anerkjennende kommunikasjons- og relasjonskompetanser (Jan Spurkeland).
- Ta ansvar for å skape et godt foreldresamarbeid vedr. mobbing.
- Observere samspillet mellom: elev-elev, voksen-voksen, og elev – voksen.
- Ha samtaler med elevene i klassen om hvordan de har det i skolen. (klasserådsmøter) Klassene avtaler tidspunkt for møter – samler opp innkomne saker og avholder møte – som evt. drøftes videre i elevrådet.
- Jevnlige diskusjoner vedr. mobbing på teammøter, personalmøter, planleggingsdager.

Skoleregler mot mobbing:

- Klassene drøfter hva mobbing er.
- Konsekvensene ved mobbing blir forklart og gjort tydelig for alle elevene.
- Klassene drøfter regler mot mobbing.

”DU SKAL GJØRE MOT ANDRE DET DU VIL AT ANDRE SKAL GJØRE MOT DEG.” (Den gylne regel).

1. Vi skal ikke mobbe andre.
2. Vi skal hjelpe de som blir mobbet – ved å si i fra til mobberne direkte eller til en voksen.
3. Vi har ansvar for å være sammen med elever som lett blir alene.

Skolens forventninger til hjemmet. (Ny overskrift.)

- Ikke snakk nedsettende om andre familier, barn, lærere, skolen i påhør av barna.
- Ta barna på alvor. Lytt til dem og nøl ikke med å ta kontakt med skolen ved
- Bekymring, enten det er egne eller andres barn.
- Kontakt skolen dersom man har mistanke om at mobbing forekommer.
- Delta på turer og sammenkomster, også utenom skoletid.
- Delta på foreldremøter og foreldresamtaler.
- Hjelp barna slik at alle har noen å gå sammen med til skolen slik at skoleveien blir trygg for alle.

Saksgang knyttet til mobbing eller andre forhold knyttet til Opplæringsloven kapittel 9A:

Mal for skolens plan når de skal sette inn tiltak – et eksempel på oppsett

Elev:

Skole:

Dato:

Hva skal denne planen løse?

[Elevens navn] har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. [Skolens navn] har [dato] fått vite av [hvem]/har funnet ut ved hjelp av [hvordan] at [elevens navn] ikke har det trygt og godt på skolen fordi [skriv hva som er utfordringen basert på elevens subjektive oppfatning].

Hva mener eleven?

[Hva har eleven uttalt om saken? Hvis eleven har synspunkter om hvilke tiltak som bør settes inn, hva mener eleven at er egnede tiltak?]

Hvilke tiltak har skolen planlagt og når skal tiltakene gjennomføres?

[Dere skal sette inn tiltak dere mener er egnede og tilstrekkelige til at eleven får et trygt og godt skolemiljø, basert på faglige vurderinger og etter å ha hørt med eleven hva han/hun mener og ønsker. Tiltakene må være lovlige, og hensynet til barnets beste skal være grunnleggende. Mange saker fordrer tiltak på både individ-, gruppe- og skolenivå. Når det settes inn tiltak for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring trengs det ofte også tiltak som kan bidra til å forebygge og/eller hindre at eleven får negative sosiale, psykiske eller psykosomatiske ettervirkninger etter hendelsen(e).

Hvis dere ser at det er behov for å endre tiltakene eller sette inn andre tiltak etter hvert, lager dere en ny aktivitetsplan. Dere skal kontinuerlig passe på at det er egnede og tilstrekkelige tiltak som er satt inn.]

[Skolens navn] setter inn disse tiltakene:	Ansvarlig:*	Angi tiltakets varighet [dato fra og til/«frem til eleven og foreldrene bekrefter å ha det trygt og godt»]:
1)		
2)		
3)		

(Antall tiltak må tilpasses den enkelte saken.)

*[Det er alltid skolen/skoleeier som er ansvarlig for at tiltak gjennomføres. Her skriver dere hvem på skolen/hos skoleeier som er ansvarlige for at hvert enkelt tiltak gjennomføres. Hvis dere har avtalt med noen som ikke er ansatt hos skolen/skoleeier at de skal gjennomføre tiltaket, skal det også fremgå. Dere skal ikke legge ansvaret på eleven eller foreldrene i aktivitetsplanen, som handler om hva skolen skal gjøre for at eleven skal få det trygt og godt på skolen.]

Når skal tiltakene evalueres?

Skolen skal evaluere tiltakene første gang [dato, ikke for langt frem i tid – etter 14 dager, en måned – bestemmes ut fra sakenes karakter].

Hvis du ikke er fornøyd med hva skolen gjør for at [du/barnet ditt] skal få det trygt og godt på skolen, kan du melde saken til fylkesmannen.

EVALUERING:

Personalet skal årlig evaluere sitt arbeid mot mobbing.

- Planen vil holdes oppdatert i forhold de til enhver tid gjeldende retningslinjer fra kunnskapsdepartementet.
- Skolen har selv et ansvar for at en jobber i hht.de mål og retningslinjer som er gitt i denne planen.

LITTERATUR / MATERIELLISTE:

- Mobbeadferd i barnehagen, Ella Cosmovici og Pål Roland.
- Relasjonspedagogikk, Jan Spurkeland
- Psykisk helse i skolen, Edvin Bru, Ella Idsøe, Klara Øverland
- Zero-planen- senter for adferdsforskning, Stavanger
- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>
- <https://laringsmiljosenteret.uis.no/skole/mobbing/filmer-boker-og-verktoy/spekter-kartleggingsverktoy/>
- <http://www.skoledata.net/Kommune/Lover/Opplaringslova/opl-09a.htm>

FILMFEST SALTENS FRAMTID

Saksbehandler: Kari-Marie Sandvik Stenmark Arkiv: A30
 Arkivsaksnr.: 16/1232

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
 14/19 Driftsutvalget 29.08.2019

Rådmannens innstilling:

Beiarn kommune ønsker å delta på Filmfest Salten, inklusiv gallaforestillingen i Stormen. Beiarn kommune dekker utgifter til skyss gjennom egne midler i budsjettet for oppvekst.

Bakgrunn:

Filmfest Salten har vært et samarbeidsprosjekt mellom Salten Kultursamarbeid, DKS Bodø og DKS Nordland fylkeskommune.

Den kulturelle skolesekken skal sikre at alle grunnskoleelever får et profesjonelt kulturtilbud i møte med profesjonelle kunstnere, og bidra til at grunnskoleelevene blir gjort kjent med sin egen kulturarv gjennom god lokalkunnskap, og kunnskap til region og nasjon.

Hovedidéen med Filmfest Salten er at 10. trinnselevene skal få et møte med filmskaper, lage film, se film og møte involverte i filmen i etterkant. Målet er at det skal være så lokalt forankret som mulig, at det skal ha forankring til Nord-Norge. Til slutt skal prosjektet avsluttes med filmfest og prisutdeling i Stormen i Bodø.

Målsetting:

- Å få ungdom i Salten til å lage film. For å få til det, får de møte filmskaper som tar elevene på alvor.
- Stimulere barn og unge i Salten til kritisk og skapende forhold til film.
- Skape regionale møteplasser for barn og unge som er interessert i film som medium, samt være motivasjonsfaktor for dem.

Filmfest Salten skal også være med å bidra til en blomstrende filmnæring i regionen.

Den kulturelle skolesekken Norge (Kulturtanken- en etat under kulturdepartementet) har varslet endringer i fordelingsnøkkelen til DKS regionalt. Det har ført til at Fylkeskommunen overtar filmkurset for lærere fra DKS Nordland, samt turneproduksjonen for Salten-kommunenes 10-klassinger. Nordland fylkeskommune melder også at de vil komme tilbake til hvilket engasjement de vil ha etter 2020.

Salten kultursamarbeid er redd for at Salten-kommunene vil frafalle å delta på selve filmgallaen i Stormen i Bodø dersom tilskuddene fra DKS blir mindre.

Salten kultursamarbeid henvender seg derfor til Saltenkommunene for å høre deres innstilling til fortsatt tilslutning til Filmfest Salten, selv om de må bruke av egne midler satt av til DKS, for å dekke transport av elevene.

Vurdering:

Opplegget:

Filmfest Salten er et prosjekt for elever i 10. klasse på skolene i Salten. Klassene får opplæring i det å lage film og de arbeider gjennom prosjektperioden med å lage det film helt til ferdig produkt. Opplegget starter på høsten med at skolene tilbys filmkunstner/regissør fra DKS (Den kulturelle skolesekken) og det holdes kurs i klassene. Det faglige tema er f.eks skrivning av manus til film, lage dreiebok, filmteknisk opplæring, redigering og hva som kreves til ferdig film. Skolene låner filmutstyr gjennom turneordningen.

Gjennom høsten og fram mot jan/feb arbeider skolen med ide og manus. Det settes av tid i norskfaget til jobbing med ide, manusskriving, filming og redigering. Flere fag har kompetansemål som omhandler film, noe som gjør at det jobbes tverrfaglig på skolen med prosjektet.

De ferdige filmene sendes til en jury som plukker ut filmer som skal vises på den store filmgallaen i Bodø på Stormen. Rundt 1000 elever fra 10.klasser i Salten deltar på dette arrangementet.

Økonomi:

Kostnader som skolen har hatt til arrangementet, er reise og opphold for elevene og lærere til filmfestivalen på Stormen i Bodø. Det er tidligere besluttet av Regionrådet at hver kommune skulle dekke reise til filmfesten i Bodø for sine elever.

Noen kommuner har dekket transport-utgifter til filmgallaen i Bodø av tilskuddsmidler de har fått fra DKS Nordland. Det er det også fortsatt anledning til iht samarbeidsavtalen mellom Nordland fylkeskommune og Beiarn kommune, når DKS har lagt formidlingsstedet utenfor kommunen. Kommunen er ansvarlig for å dekke for skyss av elever til egne/lokale DKS-aktiviteter.

Kostnadene for å skyss elevene fra Beiarn til Bodø og retur, har vært i underkant av 10.000 kroner. Siste år skjedde transporten i samarbeid med elever fra Misvær og Skjærstad slik at Beiarn og Bodø kommuner delte på regningen for transport.

Konklusjon:

Filmfest Salten er et verdifullt tiltak som er faglig godt, det er tverrfaglig og gir kompetanse både til elever og lærere. Skolen ønsker å fortsette sin deltagelse i Filmfest Salten, inklusiv gallaforestillingen i Stormen i Bodø. Tiltaket er populært. Det gir viktig kulturfaglig ballast og er en god arena for å bruke sine kreative evner. Filmfest Salten stimulerer også til sosial samhandling, og bidrar til mestring og sosial utvikling.

Vedlegg:

Utskrift av møteprotokoll fra Salten regionråd SR-sak 11/19 Filmfest Saltens fremtid.

Utskrift fra møteprotokoll

Møte i: **Salten Regionråd**

Dato: **14. februar 2019**

Sak: **SR-sak 11/19**
Filmfest Saltens fremtid

Enstemmig vedtak:

1. Filmfest Salten videreføres.
2. Salten Regionråd anbefaler at kommunene fatter vedtak om å delta på Filmfest Salten og dekke skyss gjennom egne DKS midler.
3. Salten Regionråd ber om at Salten Kultursamarbeid ser på mulige løsninger for finansiering av Filmfest Salten.

VEGLYS SOLØYVEIEN

Saksbehandler: Torbjørn Grimstad
Arkivsaksnr.: 18/565

Arkiv: T51

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
15/19 Driftsutvalget

29.08.2019

Rådmannens innstilling:

Beiarn kommune bevilger ikke penger til oppsetting av veilys langs Soløyveien.

Vedtaket begrunnes med at kostnaden for kommunen for å sette opp to veilys vurderes som for høy, samt at det mellom eksisterende veilys ved pumpestasjonen og eventuelt nye lys vil oppstå et uopplyst område som vil virke ekstra mørkt.

Saksutredning:

Det vises til Søknad om veilys langs Soløyveien.

Bakgrunn:

Etter hva teknisk og landbruksavdelingen kan se er det klargjort for veilys før innkjøringen til Frank Karlsen, og bortenfor innkjøringen til Ruth Vold Karlsen. Den borterste boligen er satt opp etter dispensasjon fra reguleringsplan for Slagøyra industriområde.

Det er ca 100 meter fra det siste veilyset i dag, ved pumpestasjonen, og til det første oppstikket ved Frank Karlsen. Dette er et langt strekk mellom to opplyste områder, som kan bidra til at området i mellom vil virke ekstra mørkt. Det er dermed usikkert hvorvidt tiltaket som er omsøkt vil bidra positivt til trafikksikkerheten.

Beiarn kommune har på bakgrunn av kostander ved bytte av påler og armatur kommet frem til at hvert nye veilyspunkt vil koste ca kroner 100 000,-.

Vurdering:

Det legges vekt på at tiltaket kan bidra til at en strekning på veien kan virke ekstra mørk. I tillegg er prisen for å sette opp to veilys høy. Dette til sammen tilsier at Beiarn kommune ikke bør ta investeringen ved å benytte de nedlagt stikk. Disse eies av Nordlandsnett og vil måtte betales ved eventuell overtakelse og bruk.

Vedlegg:

Søknad om veglys langs Soløyveien.

Beiarn Kommune		
Ar Saknr.	Dok nr.	Hog nr Ar
18/965	1	5044/18
11 OKT 2018		
Ark. kode P	TSI	
Ark. kode S		
Ark. nr.	FM	
Erstatning	Stor 2	

Beiarn kommune
v/teknisk avdeling

Moldjord 09.10.2018

SØKNAD OM VEILYS LANGS SOLØYVEIEN

Det er lagt ned kabel og sløyfer for veilys i forbindelse med strømtilførsel til hus nr 15 og 17. Veien forbi hos oss er en kommunal vei og en del av tettbygd område hvor det ellers er veilys.

Den del av året når det ikke er lyse dager og kvelder er det totalt mørke fra man forlater siste lyspunkt ved kommunens pumpehus og forbi Slagøyra. Det er både utrivelig og utrygt å ferdes langs veien for oss som bor og skal bo her. Utelysene fra husene når ikke ned til veien.

Det er mye trafikk langs veien av privatbiler, kommunens egne biler, traktorer og tungtrafikk til industriområdet. Hadde vært greit om disse kunne se at det er fotgjengere på veien. Det er 30-sone her, men svært få bryr seg om det.

Vi ber om at teknisk avdeling ser på dette med største velvilje og forståelse og setter opp lyspunkt der det er klagjort for dette.

Med vennlig hilsen

Frank Karlsen
Eva Karlsen
Ruth A. Vold Karlsen

SØKNAD OM TILSKUDD TIL VEDLIKEHOLD AV TROÅBAKKVEIEN

Saksbehandler: Torbjørn Grimstad
Arkivsaksnr.: 19/374

Arkiv: Q15

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
16/19 Driftsutvalget

29.08.2019

Innstilling:

Beiern kommune yter ikke et engangstilskudd på kroner 150 000,- til Troåbakk Veiforening, som omsøkt. Vi viser til at kommunen har opparbeidet snuplass på oversiden av veien hvor kommunal vei stopper ved Trond Solås. Resten av veien er registrert som skogsvei, hvor det i utgangspunktet er forbudt med motorferdsel.

Hva gjelder kommunens bruk av veien ved tilsyn med vannverket, viser vi til kapittel VII i veglova. I henhold til § 54 i veglova har kommunen vedlikeholdsplikt for sin andel i bruk av veien. I henhold til veglova § 53 kan jordskifteretten fastsette vederlag for bruksrett til vei. Sak for jordskifterett til fastsetting av slikt vederlag kan kreves av begge parter.

Rådmannens innstilling:

Beiern kommune yter ikke et engangstilskudd på kroner 150 000,- til Troåbakk Veiforening, som omsøkt. Vi viser til at kommunen har opparbeidet snuplass på oversiden av veien hvor kommunal vei stopper ved Trond Solås. Resten av veien er registrert som skogsvei, hvor det i utgangspunktet er forbudt med motorferdsel.

Hva gjelder kommunens bruk av veien ved tilsyn med vannverket, viser vi til kapittel VII i veglova. I henhold til § 54 i veglova har kommunen vedlikeholdsplikt for sin andel i bruk av veien. I henhold til veglova § 53 kan jordskifteretten fastsette vederlag for bruksrett til vei. Sak for jordskifterett til fastsetting av slikt vederlag kan kreves av begge parter.

Saksutredning:

Vi viser til søknad fra Troåbakk Veiforening som er vedlagt.

Bakgrunn:

Hva gjelder veien det søkes midler til er denne klassifisert som skogsvei. Skogsveier er å regne som utmark hvor det ikke er lov med motorisert ferdsel. Kommunal bruk av veien er unntatt forbudet mot motorferdsel i utmark, ettersom det gjelder tilsyn med vannverk. Hva gjelder søknadens sammenligning med Nesliveien, er det et eksplisitt vilkår i vedtaket om tilskudd til Nesliveien at det bor fastboende ved enden av veien. Troliveien er kommunal til siste bolighus.

Hva gjelder kommunens plikter til å bidra til vedlikeholdet av veien, følger dette av veglova kapittel VII:

Kap. VII. Private vegar.

§ 53.Jordskifteretten kan gjere vedtak om eigedomsinngrep til bygging, utbetring, vedlikehald og drift av privat veg, her òg gangstig, kløvveg og liknande, mot vederlag til den det råkar,

dersom det må reknast for klårt at inngrepet vil vere meir til gagn enn skade. På same måte og vilkår kan jordskifteretten òg gi rett til å bruke veg som alt ligg der. Kvar av partane i slik sak kan krevje avgjort om vegretten alt er til, at han vert nærare fastlagt, eller å få bruken flytt. Slikt eigedomsinngrep kan òg gjelde grunn og rettar til bate for ein som lyt tåle eigedomsinngrep etter første ledd eller for tredjemann, så framt skaden og ulempene då alt i alt vert monaleg mindre.

Jordskifteretten tar avgjerd om kva inngrepet skal gå ut på, kor langt det skal gå, og kva for vilkår som i tilfelle skal settast for inngrepet. Jordskifteretten kan fastsette at vederlag for bruksrett til veg som alt ligg der, skal omfatte ein forholdsmessig part av utgiftene til anlegg og vedlikehald av vegen. Sak for jordskifterett til fastsetting av slikt vederlag kan krevjast av bae partane.

I det mon eigedomsinngrepet gjeld bruksrett eller annan særleg rett, og det er fastsett årleg vederlag, kan partane etter fem år krevje ny behandling av vederlaget, korleis inngrepet skal vere og kor langt det skal gå og andre vilkår for jordskifteretten. Under dei same føresetnader kan eigar eller brukar av den tenande eigedomen også krevje at jordskifteretten avgjer om inngrepet i det heile skal stå ved lag.

0 Endra med lover 1 mars 1996 nr. 11 (ikr. 1 juli 1996), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 54.Når privat veg blir brukt som sams tilkomst for fleire eigedomar, pliktar kvar eigar, brukar eller den som har bruksrett, kvar etter same høvetal som gjeld for den bruk han gjer av vegen, å halde vegen i forsvarlig og brukande stand. Det blir med dette ikkje gjort endring i rettar som måtte vere vunne, eller i føresegner som elles måtte vere gitt for vedlikehaldet av vegen. Plikta kan oppfyllast med yting av materiale eller arbeid eller med betaling av pengar. Det som i første ledd er fastsatt om vedlikehaldet av vegen, skal på same vilkår gjelde også for utbetring av privat vei.

Blir dei interesserte ikkje samde om korleis plikta til vedlikehald eller utbetring skal fordelast, kan kvar av dei krevje at desse spørsmåla skal avgjerast av jordskifteretten.

Er slik avgjerd og avgjerd etter § 53 tredje ledd teke etter reglar i § 55, må krav om avgjerd vere sett fram innan tre månader etter at mottakaren fekk melding om avgjerda eller kunne ha gjort seg kjent med ho og om fristen.

Når fem år er gått sidan bindande avgjerd er tatt etter reglane i § 55 eller av jordskifteretten, kan dei interesserte eller veglaget krevje ny avgjerd av veglaget eller av jordskifteretten.

0 Endra med lover 1 mars 1996 nr. 11 (ikr. 1 juli 1996), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 55.Dei som har plikter etter § 54 første ledd, utgjer eit veglag. Veglaget skal møtast ein gong i året eller når det er turvande. Det tek fleirtalsavgjerd i alle spørsmål som gjeld vegfellesskapet og står for den daglege drifta.

Når det ikkje er grunn for anna, har einkvar i veglaget ei røyst. Dersom nokon i veglaget blir tillagt større plikt enn andre, skal røysteretten aukast tilsvarande. I mangel av semje om slik fordeling skal veglaget leggje si avgjerd i saka fram til endeleg avgjerd for jordskifteretten etter § 54 tredje ledd.

Veglaget kan for den daglege drifta velje eit styre med eit eller fleire medlemmer til å handsame saker for det, og kan òg vedta vedtekter for laget. På grunnlag av høvetalet etter § 54, fastset veglaget det årlege driftstilskotet frå den einskilde. Veglaget kan òg fastsette vederlaget for bruksrett til veg som alt ligg der. Veglaget har tilsynet med at pliktene blir stetta slik som fastsett av veglaget, jordskifteretten eller på anna vis.

Om nokon ikkje fyller sin part av plikter fastsette etter § 54 og denne paragrafen, kan veglaget gjere vedtak om at arbeidet skal gjerast på den ansvarlege sin kostnad.

Veglaget kan elles ta avgjerd om å

- setje av pengar til eit fond for tiltak til utbetringar,
- ta opp lån,
- fremje søknad om rett til å krevje bompengar,
- gi vilkårsbunden vegrett til nye brukarar og trekkje slik bruksrett tilbake,
- gjere avtale med eigarane til veggrunnen,
- fremje krav om oreigning,
- treffe avgjerd om fartshinder og annan trafikkregulering og om parkering,
- inngå kontrakt om bygging, utbetring og vedlikehald av vegen.

Det som er bestemt i paragrafen her om den einskilde sine rettar og plikter, gjeld òg om ansvaret for drifta av vegen ligg i eit sameige, eit samvirkeføretak, eller er skipa på annan måte.

0 Endra med lover 15 des 1967 nr. 2, 1 mars 1996 nr. 11 (i.kr. 1 juli 1996), 7 apr 2000 nr. 21 (i.kr. 1 mai 2000 iflg. res. 7 apr 2000 nr. 318), 29 juni 2007 nr. 81 (i.kr. 1 jan 2008 iflg. res. 23 nov 2007 nr. 1287), 21 juni 2013 nr. 100(i.kr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 56.Med samtykke frå kommunen kan det krevjast bompengar for ferdsel på privat veg. Kommunen skal òg fastsette storleiken på avgifta og kan sette vilkår om bestemt bruk av avgiftsmidlane.

Kommunen kan òg fastsette at det kan krevjast tilleggsavgift av eigaren til køyretøyet ved unnlatt betaling av bompengar og fastsette storleiken på tilleggsavgifta.

0 Endra med lov 1 mars 1996 nr. 11 (i.kr. 1 juli 1996).

Vurdering:

Saken vurderes til at det vil være uheldig å utbetale et engangsbeløp til en veiforening. Vedtaket om tilskudd til Nesliveien, hvor det er et eksplisitt vilkår om at det skal være fastboende ved enden av veien, må sees som veiledende i denne saken.

Troåbakk Veiforening viser til at veien brukes som utgangspunkt for ferdsel i marka. For det første er det tvilsomt at ferdselen langs skogsveien er lovlig. Kommunen har opparbeidet snuplass og parkeringsmulighet ved enden av kommunal vei. Dette bør være et naturlig utgangspunkt for ferdsel.

I henhold til veglova § 53 vil Beiarn kommune måtte svare for vedlikeholdsutgiftene til veien ut fra sin andel av bruken. Samtidig vil Beiarn kommune også få samme andel i veilaget. Dette vurderes som å være den riktige måten å gå frem. Hvis kommunen skal svare for utgiftene til veien, skal kommunen også ha medbestemmelsesrett for hva som skal gjøres med veien.

Vedlegg:

Søknad om tilskudd fra Troåbakk Veiforening

Troåbakk Veiforening
v/ Morten Heggglund
Troliveien 14
8114 Tollå

Beiarn Kommune		
19/374	7	3573/19
02 JUL 2019		
Ark.kode P	Q15	
Ark.kode S		
Avbryt	Saksbeh	FM
Konstat	Opp.ang	02.07.19

Beiarn kommune
Kommunehuset
Nedre Beiarnveien 906
8110 Moldjord

Søknad om kr: 150.000.- til vedlikehold av Troåbakkveien

Vi søker herved om kr 150.000,- Troåbakkveien

På grunn av stor ferdsel er vegen nå i meget dårlig stand. Det er i alt 11 hytteeiere som benytter veien. Disse betaler en årlig avgift til Vegforeningen i tillegg har de på eget initiativ foretatt grusing på de mest ødelagte strekninger. Troåbakkveien er utgangspunkt for trimløyper både til gapahuken på Troålien/jordbrua som ligger i tilknytning til turstien **Fotefar i Nord, Kvalvatnet og Jonasgammen**. Dette medfører stor trafikk både sommer og vinter da det blir kjørt til parkeringsplassene på Øverlæger og Øverlia. Saueneierne benytter også vegen til tilsyn/innsanking av sau på beite. Beiarn kommune benytter vegen ukentlig for sjekk av vannkvaliteten for Heståga vannverk.

Hytteneierne betaler for brøyting av vegen, men det er urimelig at de skal betale for vedlikehold av vegen når vegen er åpen for allmenn ferdsel.

Troåbakkveien er ca 1km. Vi viser til at Neslivegen har fått midler til vedlikehold.

Med hilsen

Troåbakk Veiforening

Morten Heggglund

Leder

02.07.19
Dato